

Nr. 11 (24)

DECEMBRIS 2003

Dundadadznieks

Dundagas pagasta padomes izdevums

GADUMIJĀ

Atkal pagājis gads. Laiks atcerēties, vērtēt un labu vēlēt!

Gunārs Laicāns, pagasta padomes priekšsēdētājs

Pieņemot budžetu, nosakām svarīgāko un cenšamies to īstenot. Esam izpildījuši gandrīz visas 2003. gada vadlīnijas. Vēl vairāk. Uzvarējām konkursā *Sakoptākais pagasts*, izremontējām pils Mazo zāli. Attīstību apliecina daudzie celtniecības darbi. Gan līdz gadumijai tiksīm pie *gadsimta būves* — tualetes. Kopumā labi strādājušas mūsu iestādes. Krietnu darbu dara *LIFE* projekts *Zaļais novads 21*, ar Apalā galda foruma palīdzību iesaistot rošīgus cilvēkus. Īpaši jāuzteic bioloģiskās lauksaimniecības darba grupa.

Potam svinēt svētkus — gan savus, gan piedaloties Dziesmu svētkos.

Nākamā gada budžetā kā svarīgākais jāparedz sabiedriskā kārtība un drošība. Neiztikt bez municipālā policista. Mazliet tālākā nākotnē nozīmīgākais ir pagasta liktenis jaunajā novadā. Tam jēga būs tad, ja spēsim piesaistīt Eiropas Savienības (ES) līdzekļus. Tas ļautu pilnveidot infrastruktūras objektus — ūdensvadu, kanalizāciju, attīrīšanas iekārtas. Bet to paveiksim tikai saprātīgi izveidotā novadā, nevis paliekot par Talsu piedēkli un atgriežoties izpildkomitejas laikos.

Anda Felša, pils direktore

Svarīgākais notikums Latvijā — iedzīvotāju atbalsts ES referendumā. Kā otro nosauktu XXIII Vispārējos latviešu dziesmu svētkus ar mūsu dziedātāju un dejotāju līdzdalību. Jāatzīmē deju kolektīva *Dundang* (vadītāja Dace Treinovska, koncertmeistare Inga Apškrūma) pirmā vieta Talsu rajonā.

Pilij aizvadītais darba cēliens bijis ražīgākais pēdējā desmitgadē. Valsts un dažādu fondu līdzekļu piesaiste ļāva nomainīt jumta segumu, izremontēt Mazo zāli un garderobi, izstrādāt tehnisko projektu koka galerijas rekonstrukcijai. Par konkursā *Latvijas sakoptākais pagasts 2003* iegūtajiem dāvinājumiem iegādājāties galdus.

Piedalīšanās šajā konkursā un uzvara Kurzemes novadā deva lielu gandarījumu. Lielo pārbaudi pils kolektīvam, noslēguma pasākumu, kopīgiem spēkiem izturējām godam. Šogad pirmo reizi notika Pils diena. Ceru, ka šāds pasākums mūs priecēs katru gadu un interesentu loks pieaugs.

Pils nelielās saimes vārdā sveicu *Dundadadznieka* lasītājus un visus dundadadzniekus gada gaišākajos un mīļākajos svētkos:

*Lai Ziemassvētku zvani ienes sirdī
Sniega baltumu domām,
Egles zaļumu cerībām,
Svētvakara mieru dvēselē.*

Uldis Katlaps, vidusskolas direktors

Dundagas vidusskolā aizvadītais gads kā vienmēr bijis dažādu notikumu pilns. Viens no svarīgākajiem šogad — esam veiksmīgi izturējuši akreditāciju. Sekmīgi sākām īstenot korekcijas programmu un līmeņu apmācību pamatpriekšmetos. Mūsu skolēni kļuvuši par valsts čempioniem volejbolā, uzvarējuši vai bijuši godalgoto trijniekā mācību olimpiādēs.

Skolēnu parlamenta pārstāvji turpinājuši sadraudzības projektu ar Skov-

Ruta Emerberga, pagasta bibliotēkas vadītāja

Ikviens no mums ir cieši saistīts ar to, ko dara, un ir labi, kad var teikt — es ar prieku eju uz darbu. Man šogad tā bija. Par to paldies kolēģēm un sadarbības partneriem, jo kopā esam strādājuši mūsu cilvēku labā, gan rīkojot pasākumus, gan veidojot projektus grāmatu iegādei. Iesācēju veiksmē projektu rakstīšanā? Varbūt. Taču mēs zinām, kā pietrūkst mūsu piedāvātajā grāmatu klāstā, ko vēlas lasīt dundadadznieki. Šajā virzienā arī strādājam.

2004. gadā visiem novēlu labu veselību, iepazīt un izprast pašiem sevi, izvīrīt labu mērķi un tiekties to sasniegt! Un protams — draudzēties ar grāmatu, daudz lasīt un bieži nākt uz bibliotēku!

Sandra Lielanse, Dundagas mākslas un mūzikas skolas mācību daļas vadītāja

Visnozīmīgākā bija veiksmīgā akreditācija. Piecus gadus varam strādāt atbilstoši profesionālās izglītības prasībām. Skola iesaistījusi Ziemeļkurze-

Redaktora ziņa

Es ticu, ka ir brīnumi...

Tā pirms gadsimta rakstīja viens no dzejiskākajiem latviešu dzejniekiem — Jānis Poruks.

Nejaušas iedomas dēļ paskatījos tuvās nozīmes vārdus. Izrādās, *brīnumam* ir visai daudz sinonīmu: brīns, dīvs, brīnumdarbs, retums, pilnības iemiesojums, sagādīšanās, brīnuma lieta, zili brīnumi.

Acīmredzot šim jēdzienam ir svarīga loma cilvēka dzīvē. Ikviens. Brīnumus gaida bērni. Brīnumi atgadās arī ar pieaugušajiem. Ar dzīves pabērniem un ar šīs pasaules varenajiem. Ar ticīgajiem, svērstīgajiem un neticīgajiem.

Brīnumaina ir bērna piedzimšana un cilvēka dzīve vispār. Sagādīšanās un zili brīnumi ir mana atra-

šanās šeit, Dundagā.

Brīnums ir noslēpums. Mēs nezīnām, cik daudz un tieši kas ir pašiem jādara. Varbūt tā ir nepelnīta dāvana.

Ziemassvētkos dzīvojam Brīnuma priekšnojautās. Tā pilnības iemiesojuma nozīmē. Te it kā būtu vietā teikt, ka ikdienā palaikam darām visu, lai Brīnumu atbaidītu un pazaudētu. Ka *pirktunpārdot* pasaulē tam nav vietas.

Maldi! Tagad tas vēl vairāk vajadzīgs.

Cilvēki joprojām tic brīnumiem, kas necerēti nāk. Vai tas nav viens no lielākajiem brīnumiem?

Alnis Auziņš

Drosma Greiško, jaunās aptiekas īpašiece

Klusi un mierīgi nāk Ziemassvētki un Jaunais gads. Ko dvēselei un dzīvei devis aizvadītais gads? Kam bērni paaugušies, kam mazbērni, kam izveidojusies ģimene. Dzīve rit, un mēs — tajā.

Dundaga veidojas par skaistu, kultūrvēsturisku atpūtas centru. Gan iedzīvotājiem, gan man kā uzņēmējai jāpateicas pagasta vadībai, ka Dundaga ir sakoptākais un noteikti arī skaistākais pagasts Kurzemē. Ikvienam dundžinam jālolo savs ciems, jāsargā tas, lai skaisto nenoposta. Kas ir kultūra? Tā ir cilvēka dvēsele. Turēsim Dundagu godā!

Gribu pateikties ikvienam apmeklētājam. Ceru, ka jums patīk šeit ienākt un iepirkties, arī jūsu bērniem un mazbērniem.

Lai klusi un mierīgi ikkatrā ģimenē ienāk prieks, mīlestība un svētība! Mīlēsim savus bērnus, tad arī mēs būsīm mīļēti.

Visiem Dundagas uzņēmējiem vēlu veiksmi. Gaišus un mīļus Ziemassvē-

Ir klusais Adventes laiks. Tūlīt pie durvīm pieklauvēs Ziemassvētki un Jaunais gads. Mēs katrs domās izstāģam aizejošā gada dienas: ko tās devušas, ko ņēmušas? Esam strādājuši, cik spējuši, balstījuši cits citu. Esam arī zaudējuši. No *Sendienu* pulciņa aizsaulē esam pavadījuši četrus staltus vīrus... Un tomēr, ejot caur sniegiem un puteņiem, domāsim par jaunu pavasari, par darbiem dārzā un druvā. Lai ielas un ceļi saudzē mūsu soļus, lai nepakļūpam.

Cik vien spēsim — saudzēsim veselību, domāsim gaišas domas! Cienīsim sevi un līdzcilvēkus! Būsim labestīgi, nekad otram neliēgsim palīdzīgu roku!

Lai Jaunais gads katrā ģimenē ienāk ar veselību, satību, mīlestību, labestību!

Anda Budreika, PII Kurzemīte vadītāja

Aizvadīts vēl viens gads. Rūpju, skumju, bet reizē ļoti daudz labu notikumu piesātināts.

Dundagā notikumus saistu ar mūsu

Sandras Dadzes zīmējums

bo jauniešu skolu, sācies jauniešu sadarbības projekts ar Polijas un Lielbritānijas skolām *Euth Club*. Mūsu skolēni rošīgi iesaistījušies rajona skolu parlamentu un *ēnu kabineta* darbā.

Protams, dažreiz esam bijuši arī naski žagaru pelnītāji. Bet nāk taču Jaunais gads! No nākamā gada — tad gan sāksim jaunu dzīvi!

Veselīgu, laimīgu, satību un panākumiem bagātu Jauno gadu skolēniem, vecākiem, skolotājiem un skolas darbiniekiem, mūsu labvēļiem un pārējiem pagasta iedzīvotājiem!

mes rīkotajā sadraudzības festivālā, mūsu vārds izskanējis Ventspils rajonā un Zviedrijas komūnā Vageridā. Ar muzikālajiem sniegumiem un mākslas izstādēm esam piedalījušies dažādos pasākumos un konkursos. Nupat saņemām Kultūrkapitāla fonda daļēju atbalstu nākamā Mākslas dienu rīkošanai.

Paldies skolotājiem, audzēkņiem un vecākiem par ieguldīto darbu! Lai kā, kad sniega nav dabā, lai gaišas ir mūsu domas! Sirsnīgus svētkus un veselību visiem pagasta ļaudīm!

kus, bagātu Jauno gadu!

*Ticu saulgriežu sniegiem,
kas zemi tīru un mirdzošu
padarīt nāk.*

*Ticu Ziemassvētku klusajam brīnumam,
kam dvēselē jāienāk.*

Rita Zemīte, pensionāru padomes locekle

*Iesim viens otram tuvāk
ar tīrām domām.*

*Iesim viens otram pretī
ar mīlestību.*

M. Oša

Kurzemīti. Tas bijis iestādes iekšējās darbības sakārtošanas gads. Visi saņemam paldies pašvaldībai par atbalstu līdzekļu piesaistei mūsu ēkas logu daļējai nomainīšanai un grīdu remontam. Esam strādājuši, lai bērni, viņu vecāki un mūsu darbinieki pie mums justos labi. Nedrīkstam aizmirst pašvaldības uzvaru konkursā *Sakoptākais pagasts*. Ceram, ka šajā panākumā ir kaut neliela daļiņa arī mūsu darba.

Lai Jaunajā gadā cilvēkos nezustu sapratne, līdzietība, enerģija un iedvesma! Lai labas domas un stipra veselība!

Ko tie nospriež, tas paliek

Pagasta padomē 15. decembrī

► Līdzfinansējums pūtēju orķestrim

Iepazinās ar rajona padomes 20.11.2003. lēmumu par rajona jauniešu pūtēju orķestra nodibināšanu un aicinājumu pašvaldībām, no kurām bērni iesaistīti orķestrī, reizi mēnesī nodrošināt dalībnieku nokļūšanu uz mēģinājumu Talsos.

Raitis Rērihs, kurš vadīs jaunizveidoto orķestri, paskaidroja, ka varētu būt 4 līdz 5 dundadznieki. Orķestra izveidošanas mērķis ir apvienot rajona jauniešus vienotā orķestrī, jo katrā paš-

valdībā atsevišķi to grūti izdarīt.

Nolēma atbalstīt Talsu rajona jauniešu pūtēju orķestra izveidošanu un iekļaut budžetā Ls 120 finansējumu dalībnieku nokļūšanai no Dundagas uz mēģinājumiem.

► 2004. gada prioritātes

Noteica pagasta attīstības virzienu prioritātes 2004. — 2007. gadam.

1. Sabiedriskā kārtība un drošība — municipālais policists.
2. Ūdensvads un kanalizācija:
 - 2.1. septisko notekūdeņu pieņemšanas, šķaidīšanas kameras izbūve (2004. g.),
 - 2.2. ūdens kvalitātes uzlabošana — atdzelzošana (2005. — 2007. g.),
 - 2.3. noslēgarmatūru, uzskaites uzlabošana — krāni, skaitītāji (2005. — 2006. g.),
 - 2.4. ūdensvadu, kanalizācijas, siltumtrašu atjaunošana (2005. — 2006. g.).
3. Novada veidošana.
4. Vides speciālists un investīciju projektu sagatavošanas veicināšana uzņēmējdarbībā.
5. Apkure:
 - 5.1. turpmākās apkures sistēmas

attīstības koncepcijas sagatavošana, 5.2. *moduļa* tipa katlu māja pie Mazās skolas, 5.3. bērnodārza katlu māja.

6. Kapliča.
7. Atkritumsaimniecība:
 - 7.1. šķidro atkritumu noglabāšana vai pārstrāde,
 - 7.2. izgāztuves monitorings.
8. Izglītība un sports:
 - 8.1. bērnodārza ēkas renovācija,
 - 8.2. vidusskolas sporta zāles ventilācijas un apkures uzlabošana,
 - 8.3. sporta būvju nodrošinājuma koncepcijas sagatavošana,
 - 8.4. *Mazās skolas* renovācijas projekta sagatavošana.
9. Pils kā kultūras un izglītības centra sakārtošana:
 - 9.1. nodrošinājums ar apsažošanas un apgaismošanas iekārtām,
 - 9.2. viesu telpu — internāta labiekārtošana,
 - 9.3. pils iekšējo komunikāciju (elektrības, ūdensvada, kanalizācijas, apkures, ugunsdrošības signalizācijas, siltināšanas) projektēšana,
 - 9.4. galerijas koka daļu atjaunošana,
 - 9.5. otrā stāva koridora renovācija,
 - 9.6. pils lielās zāles kosmētiskais remonts.
10. Kubalu skolas — muzeja akreditācijas prasību nodrošināšana.
11. Parka estrāde.

Skaidro lietpratējs

Traktortehnikas vadītāju ievēribai

Nākamā gada martā veiksīm gadskārtējo tehnisko apskati traktoriem un piekabēm. 2003. gadā Talsu rajonā tehnisko apskati veica 44% traktoru un 38% piekabju. Dundagas pagastā rādītāji ir sliktāki — 110 no 269 traktoriem (41%) un 52 no 154 piekabēm (34%).

No 2002. g. 1. janvāra ekspluatācijā drīkst atrasties traktortehnika tikai ar jaunā tipa valsts numura zīmēm. Pēc Ministru kabineta 2003. g. 15. maija noteikumiem nr. 252, no 2003. g. 1. augusta atļauts reģistrēt riteņtraktorus, kam izsniegts Eiropas Savienības prasībām atbilstošs sertifikāts. Tas nozīmē, ka NVS valstīs ražotos jaunos riteņtraktorus zemnieki vairs nevarēs iegādāties, jo tie šādu sertifikātu nesaņem.

Autovadītāju un arī traktortehnikas vadītāju tiesības der 10 gadus. Norādītājā laikā ieradīsies pagastā un uz vietas nomainīsīm traktortehnikas vadītāju tiesības. Lai vadītājs to izdarītu, jābūt līdzī pasei, vecajai vadītāja apliecībai,

medicīnas uzziņai par atļauju vadīt traktorus, 1 fotokartiņai un 6 latiem par tiesību nomaiņu.

Tiesības ieteicams nomainīt laikus. Iespējams, pieņems likumu, ka tiem, kas gada laikā pēc termiņa beigām nomaina apliecību, būs jākārto eksāmens.

Dundagas pagastā tiesības mainīs martā: Dundagā 8. III plkst. 11.00, Nevejā 8. III plkst. 14.00, Kaļķos 10. III plkst. 11.00, Vīdalē 10. III plkst. 14.00.

Tiesības mainām arī inspekcijā Talsos, Dundagas ielā 5-26 otrdienās no plkst. 8.00 līdz 17.00, pārējās darbdiennās no 8.00 līdz 10.00. Tālruni: 3223134, 9341374.

L. Lepers, VTU inspekcijas Talsu rajona daļas vadītājs

Vēlreiz par difteriju

Dzīvojam 21. gadsimtā, bet joprojām mirstam no slimībām, kuras cilvēki sen iemācījušies apkarot. Šķiet, kas vēl vienkāršāk — valsts apmaksājusi vakcīnu pret difteriju un potēšanu, atliek tikai aiziet pie ģimenes ārsta un saņemt garantēto pakalpojumu. Diemžēl pārāk bieži tā nenotiek. Arī Dundagā tikai 71% pieaugušo ir izpotēti pret bīstamo slimību.

Lai difterijas epidēmija Latvijā neapzinoties ieelpojam visi. Šogad divi beigtos, vismaz 90% iedzīvotāju jābūt vakcinētiem. Difterijas izraisītājs izplatās gaisā kā pilieni, un to ar gaisu tie.

Eiropas Savienības profesionālās izglītības projekts

Nobeigumam tuvojas *Leonardo da Vinci* programmas projekts *Koledžas programma — vides pārvaldība pašvaldībās reģionālās attīstības veicināšanai*. Tajā kā partneri piedalās pašvaldību sadarbības apvienība (PSA) *Ziemeļkurzeme* un Laidzes profesionālā vidusskola. Par projekta uzsākšanu ziņojām jau pērn oktobrī. To pārrauga PSA *Ziemeļkurzeme* sadarbības partneris LU Vides zinātnes un pārvaldības institūts, un tajā piedalās arī Dānijas, Zviedrijas, Īrijas un Grieķijas universitātes un profesionālās izglītības centri.

Vides pārvaldība pašvaldībās ir svarīga Latvijā, kā arī Eiropas Savienības (ES) valstīs. Tādēļ sadarbībā ar citu ES valstu izglītības iestādēm projekta

uzdevums ir izstrādāt 12 mācību līdzekļus — rokasgrāmatas — par pašvaldībām svarīgām tēmām.

Šogad PSA *Ziemeļkurzeme* pašval-

► VSPC finansēšana

Turpināja apspriest Veselības un sociālās palīdzības centra turpmākās darbības un finansēšanas iespējas. No 01.01.2004. VSPC ir nepieciešams ārsts ordinators (kvalifikācija — ģimenes ārsts vai ārsts internists ar attiecīgu sertifikātu). Pašreizējie ārsti Asja Felta, Laura Rēriha un Gunta Skujiņa devuši piekrišanu atbrīvot ārsta ordinatorslodzi VSPC tiešā darba noslogojuma dēļ.

Nolēma izsludināt *Latvijas Avīzē* darba piedāvājumu ārstam ordinatoram Dundagas VSPC. Uzdeva izpildītorei Andrim Kojro pārskatīt telpu nomas līgumus ar ģimenes ārstiem.

► Pašvaldības policists

Nolēma atbalstīt vidusskolas direktora Ulda Katlapa lūgumu un 13.11.2003. skolas vecāku kopsapulces lēmumu pagasta padomē izveidot amata vietu — pašvaldības policistu. Iespējamajās izmaksas gadā varētu būt aptuveni Ls 7080 (darba alga, transporta iegāde, degviela, transportlīdzekļa uzturēšanas izdevumi, formastērps u.c.).

► Pirmpirkuma tiesības

Atteicās no pirmpirkuma tiesībām uz 88,8 ha nekustamo īpašumu *Slakteri*.

► Nosaukumu piešķiršana

No īpašuma *Klāvi* atdalāmajam 1,9 ha zemes gabalam piešķirā nosaukumu *Mazklāvi*.

6,1 ha zemes īpašumam ar kadastra Nr.8850-027-0041 un 8850-027-0042 piešķirā nosaukumu *Mūrnieki*.

No īpašuma *Krēķi* atdalāmajam 15 ha zemes gabalam piešķirā nosaukumu *Mežmalas*, bet 21 ha lielajam atdalāmajam gabalam — nosaukumu *Uzpiļkalni*. No īpašuma *Avotkalni* atdalāmajam 2,3 ha zemes gabalam piešķirā nosaukumu *Ēnkalni*.

► Individuālā darba atļaujas

Atļāva nodarboties ar individuālo darbu: Vinetai Šenbergai ar friziera pakalpojumiem, Kaivai Jurčai ar šuvējas, Larisai Ķirsonai ar frizieres, Ivaram Dambergam ar galdnieka un celtniecības remontstrādnieka un Andrim Vitmanim ar traktortehnikas pakalpojumiem.

► Atļaujas būvprojekta izstrādei

Atļāva pagasta būvvaldei izsniegt arhitektūras un plānošanas uzdevumus zirgu staļļa būvei īpašumā *Kalēji* un lauksaimniecības šķūņa un viesu mājas būvei īpašumā *Mežlīdumi*.

► Projektēšanas darbu uzsākšana

Nolēma pēc zemes transformācijas atļaujas saņemšanas atļaut uzsākt dīķu projektēšanas darbus īpašumā *Punces*.

Protokolu pārlūkoja Aivars Miška

Pagastā mežus atjauno

Šogad Talsu virsmežniecības darbiniekiem galvenais uzdevums bija pānākt, lai vairāk atjaunotu privātos mežus. Tas izdevās labi. Dundagas pagastā ir atjaunoti 198,4 ha jeb 2,6 reizes vairāk nekā pērn. Līdz jaunajam gadam šo darbu vēl var turpināt.

Talsu virsmežniecības un SIA *AiVi* rīkotajā loterijā varēja piedalīties saimnieki, kas apmežojuši izcirtumus un izkokuši jaunaudzes. 5. XII izložē Dundagas pagasta mežu īpašnieki ieguva visvairāk balvu — aizsargķiveri, cirsmas cirvi, trīs mačetes.

Ēriks Balķītis, Kaļķu mežniecības mežzinis

Cilvēkiem ir greizs priekšstats par potēšanas. Daudzi uzskata, ka, slimojot ar hroniskām slimībām, nav jāvakcinējas, jo cilvēks esot vārgs. Patiesībā ir otrādi. Tieši vārgajam ir lielākas iespējas saslimt pirmajam un pat nomirt. Vienīgais, kas varētu atturēt no potēšanās, ir smaga reakcija iepriekšējās vakcinēšanas laikā, bet to izvērtē ārsts. Apmēram 4 līdz 6% iespējamās blakus parādības, vietējas reakcijas — apsārtums, sāpīgums, pietūkums, temperatūras paaugstinājums līdz 38°, taču tā ir norma.

Pacientiem ir tiesība rakstiski atteikties no vakcinācijas, tomēr iesakām vispirms rūpīgi pārdomāt un šaubu gadījumos apspriesties ar ģimenes ārstu.

Svētkos cits citam vēlēsim veselību. Taču ar labajiem vārdiem vien nepietiek. Veselīga dzīvesveida ievērošana dažreiz prasa zināmu piespiešanos, toties saņemt poti pret difteriju ir visvieglākais. Domāju, ka ikviens emocionāli jutiesies labāk, ja pats par sevi būs parūpējies.

I. Klauša, SVA Tukuma filiāles epidemioloģe

dības piedalījās projekta seminārā, apspriedēs un apmācību kursā. To sekmiņu norisi nodrošināja projekta koordinatore, Dundagas pašvaldības Attīstības nodaļas vadītāja Gunta Abaja.

Vispirms pašvaldību vadītāji un speciālisti, kā arī pasniedzēji iepazinās un novērtēja izstrādāto rokasgrāmatu darba variantus. 19. jūnijā Dundagas pilī novērtējuma seminārā izskatīja pašvaldību speciālistu un skolotāju recenzijas un ieteikumus. Tos ņemot vērā, LU Vides zinātnes un pārvaldības institūta un citu valstu izglītības iestāžu pasniedzēji pilnveidoja mācību līdzekļus. Projekta rezultātus apkopoja nobeiguma apspriedē Rīgā 14. un 15. novembrī, kur kopā ar visiem ES partneriem piedalījās arī Gunta Abaja un Alanda Pūliņa.

26. un 27. novembrī un 3. un 4. decembrī Dundagas pilī pašvaldības speciālistu apmācības kursā *Vides pārvaldība*, kas notika ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu, izmantoja ES projektā izstrādātos mācību līdzekļus. LU profesori Raimonds Ernšteins, Oļģerts Nikodemuss un docenti Juris Benders un Rūta Bendere lasīja lekcijas par tēmām: dabas resursu apsaimniekošana pašvaldībā, atkritumu saimniecība pašvaldībā, piesārņojuma samazināšana un vides tehnoloģijas pašvaldībā, vietējā *Agenda 21* pašvaldībā, vides komunikācijas un vides pārvaldības sistēma un audits pašvaldībā. Pašvaldību vadītāji un speciālisti no PSA *Ziemeļkurzeme*, Laidzes profesionālās vidusskolas pasniedzēji, *LIFE* projekta *Zaļais novads 21*

sabiedriskā foruma darba grupu dalībnieki saņēma plašu izdales materiālu komplektu.

Drīzumā PSA *Ziemeļkurzeme* un Laidzes Profesionālās vidusskolas rīcībā nonāks ES projektā izstrādātie mācību līdzekļi — rokasgrāmatas, izdales materiāli, kā arī projekta kompakt-disks.

Papildu ziņas par projekta *Koledžas programma — vides pārvaldība pašvaldībās reģionālās attīstības veicināšanai* gaitu projekta avīzēs, kas pieejamas Dundagas pašvaldībā, kā arī mājas lapā www.wegre.org/cesam.

Juris Benders, LU Vides zinātnes un pārvaldības institūta docents

Par zaļu pat vēl zaļāks

Teātra sportotāju panākums

Novembrī Latvijas 9. teātra sporta sacensībās 5. — 9. klašu grupā pirmo vietu izcīnīja Vairas Kamaras audzēkņi Klāvs Cirvelis, Magda Frišenfelde, Sabīne un Mārcis Freiverti, Jānis Klucis. Par Ikšķilē piedzīvoto lūdzu pastāstīt Vairu un sportotājus.

Par azartisko improvizācijas teātra paveidu esam rakstījuši vairākkārt. Dundagas vidusskolas audzēkņi ar teātra sportu nodarbojas divus gadus, bet tik nopietnās sacensībās piedalījās pirmoreiz.

Vaira: — Pavisam spēkiem mērojās 23 komandas, trīs 1. — 4. klašu grupā, pa desmit 5. — 9. un 10. — 12. klašu grupā. Redzējām, ka ar teātra sportu aizraušies Alūksnē, Daugavpilī, Rīgas rajonā, Kurzemē... Talsu rajonu pārstāvējām mēs, valdgalnieki un talsenieki. Sāncenši bija ļoti līdzvērtīgi, un pirmā vieta nenožīmē, ka esam vislabākie. Veiksme bija mūsu sabiedrotā.

Bērni cits caur citu (BCCC): — Mums gadījās drusku vieglāki pretinieki.

Vaira: — Sacensības notika divas dienas, katrā dienā pa mačam. Pirmajā dienā 49 punktus ieguvām tikai mēs. Mūsu komandas *Vā-au!* vizītkarte izraisīja ovācijas. Toties otrajā dienā jautās pagurums. Bet pretiniekiem veicās vēl sliktāk, un viņi noplaka.

Ikvienai komandai varēja braukt līdz pieci līdzjutēji. Mūsējo nopelns nav mazāks kā pašai komandai.

Līdzjutēji bija rezervisti — tikpat cītīgi trenējušies mēģinājumos, gatavi kādu aizstāt. Viņi palīdzēja mums veiksmīgi izspēlēt vizītkarti. Sacensī-

bu laikā līdzjutēju pienākums ir aplaudēt, kliegt, mest rozes (patika, piekri-

■ **Vaira Kamara un viņas lieliskais piecnieks: Klāvs Cirvelis, komandas kapteine Magda Frišenfelde, Sabīne un Mārcis Freiverti, Jānis Klucis.**

Foto no Dundagas teātra sportotāju albuma

šana) vai sūklus (nepatika, no tiesnesiem atšķirīgs viedoklis).

BCCC: — Pirmajā dienā bija ne-

godīgi tiesneši. Dzirdējām, kā viņi sarunāja, kādas atzīmes liks! Otrajā dienā bija godīgāki.

Vaira: — Drusku tā bija. Pirmajā dienā vērtēja pedagogu žūrija, otrajā — īsti profesionāļi — režisors Juris Rijnieks un teātra sporta aizsācēja Latvijā Astra Kacena.

Priecājos, ka mūsu bērni jau prot objektīvi vērtēt. Tiesneši par katru cenu gribēja *pavilkt* Bergūs uz augšu. Taisnība, Bergiem bija interesanta komanda, tajā bija sapulcināti arī grūti

Viljamu, kas tagad mācās Kandavā un spēlēja kandavnieku komandā.

BCCC: — No visām tehnikām mums vislabāk patīk *Lec nu!*, *Trīs mirušie kapā*, *Trīs vecīši uz soliņa*.

Vaira: — Bet *Emociju kvadrātā* iekritāt! Emocijas izspēlējāt lieliski, bet notikuma nebija. Labāk vai sliktāk mēs varam nospēlēt 21 tehniku, diemžēl reizēm nepadodas arī labi apgūtais.

Kā jums pašiem liekas, ko teātra sports dod ikdienā?

BCCC: — Kļūstam drošāki! Citādi katrs kaut ko pie sevis knibinās. Teātra sports ļauj atrasties. Rodas idejas. Visu ko var izdarīt. Esam draudzīgāki.

Vaira: — Treniņos mācāmies ieklausīties cits citā, saprast, sadzirdēt biedru un arī reaģēt, nebloķēt otru.

BCCC: — Ikšķilē sadraudzējamies ar citām komandām.

Vaira: — Velēšanos ar mums spēlēties ieitca Kandavas un Katlakalna bērni. Tagad gan vairāk jāgatavojas teātra skatei.

Turnīrs mums bija liela skola, un jāstrādā vēl ļoti daudz. Divi gadi sarežģītā skatuves žanra apguvei ir ļoti īss laiks. Ceru, ka man būs iespēja turpināt mācības teātra sporta treneru 2. kursā. Ļoti gribētu aizvest bērnus uz teātra sporta nometni! Līdz šim tā vienmēr notikusi vasarā Valmieras pusē. Četrās piecās dienās meistardarbnīcās būtu lieliska iespēja salīdzināt spēkus un paaugstināt meistarību. Ja mestu kauliņus kopā ar Valdgales un Talsu komandām, brauciens neiznāktu tik dārgs. Tomēr vēl būtu nepieciešams pagasta atbalsts. Skolas pleci ir drusku par šauriem.

Alnis Auziņš

Pirtī, Zingink' pirtī iesim mēs!

“Vēl jau īsti gatavs nav, bet papērties var,” saka Imants Zingniks, kā ekskursiju vadītājs izrādīdams bijušā universālveikala plašumus un pašlaik lielāko lepnumu — turku un latviešu pirti otrajā stāvā.

Septiņdesmito gadu beigās gučuļu brigādes celtais nams ar tiem laikiem piedienīgu universālveikalu un labu ēdņīcu tagad pilnīgi pārtop gan no ārpuses, gan no iekšpuses. Apakšstāvā pagaidām vēl galdniecība, bet otrajā stāvā kopš novembra beigām atpūtniekus gaida turku un latviešu pirts, baseins ar burbuļojošu pretstraumi “palmām apaugušā krastā”, kamīnzāle un viesu zāle, kas spēj uzņemt līdz piecdesmit viesu.

“Te jāstrādā vēl bez gala,” saka

darbos uzņēmīgais, bet vārdos skopais Zingnika kungs, pajokojot: “Nekādu atklāšanas lentīti negriežām, jo vēl tik daudz darāmā. Kad ar visu tiksīm galā, tad pirtis varbūt jau būs nolietojušās...”

Arī ieceru izklāstā *Jaunemaru* īpašnieks nav pārāk runīgs, tomēr lielās līnijās ieskicē nākotni: apmēram tur, kur kādreiz bija kolhozlaiku ēdnīca, paredzēta plaša banketu zāle, kas spētu apkalpot arī lielākas kāzu svinības, domāts par deju zāli un tre-

šajā stāvā — atsevišķām istabiņām, lai tie, kas sestdien kārtīgi izpērušies, Dundagā pārļautu nakts melnumu un brauktu mājās izgulējušies un atspirguši. Savukārt apakšstāvā ar laiku varētu darboties restorāns vai bārs.

“Otrreiz gan tādus darbus negribētu uzņemties. Nekad!” — Imants Zingniks atklāti pasaka. Vienkārša patiesība: būvēt no jauna ir izdevīgāk, lētāk un ērtāk, nekā lauzt un labot nebūt ne pirmklasīgi celto. Bet iesākts ir, un kur tu liksies!?

“To, ko vienā vietā nopelnu, to otrā ieguldu,” I. Zingniks skaidro. “Ko virtuves izveide vien prasīja! Un filtri vairāk par tūkstoš latiem izmaksāja, jo ūdenim baseinā taču jābūt tīram. Cenšamies uztaisīt tā, lai atbilstu ES prasībām.” Kad apvaicājos par kredītiem, uzņēmējs skaidro: “Ko man do-

tu *SAPARD*? Pie tā vispirms būtu jātiek, pēc tam — jāpērk divreiz dārgāki materiāli, no tiem 45% dabūtu atpakaļ. Kas man par vinnestu, ja tagad varu izmantot savus materiālus, taisot grīdas, logus, durvis, galdus!”

Topošajā atpūtas namā ir plaši un mājīgi. Jaunā virtuve vedināt vedina, lai ciemiņi paši tur saimniekotu, baseina dzidrais ūdens — plūncāties, savukārt turku pirts ar pastāvīgo mitrumu un 55° temperatūru aicina baudīt vieglu garu. Ja Dundagas pusē pazīstamais dzejnieks Arnolds Auziņš pa ilgiem laikiem atbrauktu uz šejieni, tad varētu uzrakstīt slavenajam dzejolim jaunu variantu: pirtī, turku pirtī iesim mēs, Zingniks visus mūs tur izārstēs!

Alnis Auziņš

Attīrīšanas iekārtas atvestas!

“Projektu ziņā aizvadītais gads bijis veiksmīgs,” atzīst SIA Ziemeļkurzeme ūdenssaimniecības struktūrvienības rīkotājdirektors Gatis Ralle, turpinot pirms diviem numuriem iesākto sarunu par zviedru dāvinātajām attīrīšanas iekārtām.

— Oktobra beigās mēs ar Juri Undavu un Vladislavu Semaško Vagerīdas komūnā četras dienas ļoti spraigā darbā demontējām un sagatavojām transportēšanai attīrīšanas iekārtas. Padsmīt tūkstošu latu vērtās iekārtas lieti noderēs dūņu pēcapstrādei. Līdz šim beigtais dūņas glabājām dūņu dīķos, kas darbojas no 80. gadiem un ir jau pilni. Pievienojot iekārtām ķīmisku elementu (arī šo visai dārgo mantu zviedri mums uzdāvināja trim četriem gadiem uz priekšu), no dūņām izspiež mitrumu, un tās kļūst tik sausas, ka var bērt maisos. Zviedri tās izmanto parkos, liekot ap kociņiem. Mums gan

apjoms ir krietni mazāks.

Izsaku ļoti lielu pateicību Vagerīdas baptistu draudzei, Vagerīdas komūnai un tās starptautisko sakaru koordinātoram *Hultsbo Stig-Goran*, Ilzei un Jonasam Mortinsoniem, PSA *Ziemeļkurzeme* koordinatorei Guntai Abajai un visiem par atbalstu projekta īstenošanā.

Uzņēma mūs ļoti draudzīgi, ar ieinteresētību. Par mums rakstīja vietēja prese, piedalījāmies komūnas padomes sēdē. Tas bija aizkustinošs pasākums. Mums svinīgi pasniedza čeku par 28 000 kronu, — ar šo naudu sedzām komandējuma izdevumus un

kravas transportēšanu uz Latviju. Savukārt mēs pasniedzām pītu grozu ar Elmas Zadiņas cepto rupjmaizi un sklandu raušiem, lai būtu spēks nākamajiem projektiem.

Iepazināmies arī ar ūdenssaimniecības sistēmu Vagerīdas komūnā. Četri speciālisti tiek galā ar dzeramā ūdens sagatavošanu un notekūdeņu apstrādi, aptverot teritoriju, kas līdzinās Dundagas, Kolkas un Ances pagastam kopā.

— **Krava ir Dundagā. Ko tālāk?**

— Domājam, kā dūņu iekārtu uzstādīt. Kad tas notiks, nevaru pateikt. Tas tomēr nav vienā dienā uzliekams sūknis. Vispirms nepieciešams projekts, ko, cerams, sadarībā ar SIA *Lakalme* speciālistiem arī izstrādāsim. Kā lietpratēji palīdzēs arī Mortinsones kundze ar savu dzīvesbiedru. Nelieli pārkārtojumi būs jāveic attīrīšanas ēkas iekšpusē.

— **Jūs var arī apsveikt, ka pabeigta attīrīšanas baseina rekonstrukcijas pirmā kārtā?**

— Jā, ar to varu iepriecināt dundadzniekus. Paldies pagasta padomei par piešķirtajiem līdzekļiem un SIA *Lakalme* par darbu! Iepriecinoši, ka upē vairs nav specifiskās smakas, attīrīšanas process tagad atbilst normai. Ja nākamgad deputāti piešķirs atlikušo līdzfinansējuma naudu, tad rekonstruēsim arī otru baseinu un izbūvēsim ļoti nepieciešamo pieņemšanas aku notekūdeņiem no privātmājām.

Ap gadumiju, kad attīrīšanas iekārtas pilnībā būs atjaunojušas darbību, ņemsim ūdens analīzes. Ja ūdens kvalitāte atbilstīs normai, esam iecerējuši nākamā pavasar tieši pie attīrīšanas iekārtām upē ielaist foreļu mazuļus.

Alnis Auziņš

Latvijā

Novembra beigās viesnīcas *Hotel Grand Palace* oranžerijā Rīgā itāļu firma *Donde&Partneri* piedāvāja pasaules glezniecības šedevru kopijas par *pieņemamām cenām*.

30. novembrī Latvijas ebreji atcerējās Rumbulas traģēdijas 62. gadadienu.

30. novembrī Rīgas Rātslaukumā, piedaloties pilsētas galvam Gundaram Bojāram un Ziemsvētku vecītim no Lapzemes, iededzināja Lielo eglī.

1. decembrī *Lauku Avīze* pārtapa par dienas laikrakstu *Latvijas Avīze*.

1. decembrī dolāra cena nokrita līdz mazākajai pēdējo 7 gadu laikā — 54 santīmiem.

6. decembrī Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga sveica zemūdenes *Ronis* komandieri Hugo Legdziņu 100. dzimšanas dienā.

9. decembrī valdība palielināja garantēto minimālo ienākumu no 15 līdz 18 latiem.

13. decembrī no mums šķīrās dzejnieks Māris Čaklais.

Decembrī Ventspils bibliotēka saņēma Kultūrkapitāla fonda atbalstu Stokholmā dzīvojošā dzejnieka Ālanta Viļa (īstajā vārdā Fricis Forstmanis, otrs literārais pseidonīms Fricis Dziesma) dzejoļu izlasei ventīņu mēlē.

Aizvadītajā gadā atjaunoto mežu platības Latvijā — 14 541 ha — ir lielākas, kopš valstī atjaunota neatkarība, un par 68% lielākas nekā pērn.

Par spīti Ministru prezidenta biedra Ainara Šlesera lūgšanai svītrot Vladimira Žirinovski no Latvijai nevēlamo personu saraksta, Krievijas Liberāldemokrātiskās partijas vadītājam arī turpmāk būs liegts iebraukt mūsu valstī.

Pasaulē

27. novembrī ASV prezidents Džordžs Bušs negaidot ieradās Irākā, kur uzrunāja amerikāņu karavīrus Pateicības dienā.

Novembra beigās ASV Kongress nolēma slēgt *Radio Brīvā Eiropa*.

1. decembrī Ķīnas ziemeļos 6 ballu stiprā zemestrīcē 10 cilvēki aizgāja bojā un vairāki desmiti guva ievainojumus.

6. decembrī pasaules skaistumkonkursā Ķīnā uzvarēja Īrijas pārstāve Rosanna Deivisone.

6. decembrī Prāgas centrā cilvēkiem uzgāzās 31 m augstā svētku egle, četrus ievainojot.

7. decembrī Krievijas Valsts domes vēlēšanās pārliecinoši uzvarēja prezidenta Vladimira Putina atbalstītā partija *Vienotā Krievija*.

Decembra pirmajā nedēļā, kāpjot Jaunzēlandes augstākajā virsotnē, bojā aizgāja Latvijas izcilākais kalnu kāpējs Teodors Ķirsis un vēl trīs Latvijas alpinisti.

11. decembrī valdības galva Einārs Repše Stokholmas apgabaltiesā liecināja *Baltijas Bankas* likvidatoru prasībā par atlīdzības piedziņu no bankas auditoriem.

13. decembrī ASV karavīri kādas Irākas zemnieku saimniecības pagrabā atrada bijušo diktatoru Sadamu Huseinu.

Decembrī Pētera Vaska 4. stīgu kvarteta ierakstu nominēja ievērojamajai *Grammy* balvai.

Ciemos

JAUNMUIŽA

Samērā nelielais ciems starp Neveju un Šlīteri Dundagas pagasta vēsturē būtu jāieraksta lieliem burtiem. Tajā dzīvojuši Eiropas meistars grieķu — romiešu cīņā, Lāčplēša ordeņa kavalieris, Ļeņina līdzgaitnieks — malumednieks — vārdotājs, brīvvalsts laiku pagastvecis un divi pirmie kolhoza priekšsēdētāji.

NO F. ĪVNIKA PAGASTA APRAKSTA

Jaunsaimniecības: Grāvēļas, Jānpurlauki, Kalnplavas, (Kļavnieki), Sili, Stumbri, Vihmaņi (bij. mežklausītāja māja), Ziemeļi, Zvirgzdiņi.

Bijušās muižas kalpu mājas: Pēterkalni, Bitenieki.

Šlīteres pieturas punkts.

Šlīteres puskazarmas — Dzelzceļnieku māja.

BRĪVVALSTS GADI

Klāra Kaugure (Reimartusa), dz. 1934.g. *Kļavniekos*, kur dzīvo joprojām: “Te apkārt bija muižas laidars, neliela daļa iekļāvusies mūsu mājā. Kad pārtaisījām klēti, zāģējot redzējām, kādas ir vecās brusas — apkārt bojāts, iekšā pilnīgi sveķi. Tēvs Kārlis šo māju uzbūvēja 1924. gadā no veciem materiāliem. Gribēja daudz labāk celt, bet neatļāva līdzekļi. Iesākumā dzīvoja pusmuižas centrā, kur citi kalpi. Par *Kļavniekiem* nosauca tāpēc, ka te visapkārt aug kļavas.

Lielākajai daļai jaunsaimnieku bija padsmīt hektāru, vecsaimnieks bija tikai Kārlis Stumbrs, kas palika dzīvot muižas mājā. Varbūt Teodoram Zvirgzdiņam *Zvirgzdiņos* kā Lāčplēša ordeņa kavalierim bija drusku vairāk zemes. Zvirgzdiņš bija slavens amatnieks, pats visu ko mācēja taisīt, arī māju uzcēla. Bet viņš joprojām dienēja, tāpēc vienmēr te nevarēja būt.

Stumbrs bija turīgs, viņam piederēja zirga plaujmašīna un grābeklis, uz pārējiem no augšas skatījās. Kad nu redzēja, ka mūsu mamma dikti mokās, tad atvēlēja savu grābekli. Latvijas laiku beigās Stumbrs bija pagasta vecākais. Te garām gāja vecais ceļš uz jūrmaļu. Toreiz dikti zvejoja butes, tad nu ratu rinda stāvēja un braucēji gaidīja, lai tiktu pie Stumbra klāt. Butes kā dāvanu jeb kukuli deva.”

Uldis Petrovics, dz. 1934. g. *Bitniekos*: “Mans tēvs bija mežsargs. 1922. g. muižas zemi sadalīja jaunsaimniekiem, un arī manam tēvam tika. Viņš bija piedalījies Pirmajā pasaules karā.

Mājas nosauca par *Bitniekiem*, jo bites turēja tēvs un viņa māsa Graudiņa, kas dzīvoja vienā mājas galā. Pirmais vārds tai vietai esot bijis *Pēterkalni*. Aiz žoga atradās vēl viena veca māja. Tagad bišu nav vairs. Brālim Imantam vēl bija dažas saimes.

Tēvs uzcēla koka māju, tur iemetās slapjā puve, un māja pagalam. Dabūja nojaukt. Vēlāk uzslēja skaidbetona māju. Kamēr nebija kur mitināties, dzīvojām pie Nevejas skolas un tikai kara laikā pārgājām atpakaļ uz *Bitniekiem*. Kara dēļ jaunā ēka vēl nebija pabeigta, kad iegājām dzīvot, nebija grīdas. Augstāvs, kur bija paredzētas istabas, tā arī palika neizbūvēts.”

Valdemārs Vāgenmeisters, dz. 1944.g. *Jānkalmos*, kur dzīvo joprojām: “Mans mātes tēvs Ernests Brūvers bija ienācis no Saldus puses, Lurņiem.”

Ilmārs Vāgenmeisters, dz. 1938. g., dzīvojis *Jānkalmos* ar pārtraukumiem līdz 1973. g.: “Abi ar brāli Valdemāru esam dzimuši vienā

istabā. Tas bija ienācēju ciems. Gandrīz visiem zeme bija ap 12—15 ha. Vecaistēvs vispirms bija uzcēlis pagaidu mājiņu, pēc tam *Jānkalmus* 30. gados. Mana mamma bija strādājusi līdzi. Tur, kur tagad brālim ir pirtiņa, iekārtoja smēdi.

Brūvers bija kalējs, amatnieks. Uz Dundagu atnāca, lai atjaunotu Piektaļā gadā cietušo Dundagas pili. Arī Ēdoles pili bija remontējis. Te iepazinās ar vecmāti, kas bija istabene pili. Nopircis zemes gabalu un uzcēlis *Jānkalmus*. Kāpēc tāds vārds? Tā vieta ir drīzāk lejā... Bet netālu kaimiņu mājas *Pēterkalni*.

Vecamtēvam bija 10 ha zemes, strādāja bez kalpiem. Mājai iztaisīja lielu istabu tūristu vajadzībām. Viņš bija iecerējis *Jānkalmus* kā viesu māju, arī augstāvu jau daļēji izbūvējis ar atsevišķām istabām, tikai viena vēl nebija pabeigta. Bija iekrājis naudu, lai nopirktu smago mašīnu, ar ko vest dzimtās zemes apceļotājus uz Zilajiem kalniem. Bet uznāca laiku maiņa, nepaguva.”

Vilnis Sils, dz. 1946. g. *Silos*, kur dzīvo joprojām: “Vecaistēvs Fricis Sils ienāca Dundagā no Ances Silcieņa. Tur bijusi māja un daudzi Sili dzīvojuši. Jaunmuižā sākumā mīta kalpu mājā *Jaunpurlaukos* — sarkano ķieģeļu ēka bija kalpu ērberģis — un gāja uz Šlīteri kungam strādāt. Zemi dabūja uz lozi tāpat kā daudzi citi — par nopelniem karā. Pēc tam mans tēvs Kārlis vēl dabūja zemi klāt par Atbrīvošanās cīņām. Viņš aizgāja uz fronti nepilnu 18 gadu vecumā. Blakus dzīvoja Stumbri, un tur bija muižas centrs.

Kur mums tagad kūts, tur bijusi muižas siemīca. Mūsu māja celta 1922. gadā un lielā mērā par piena naudu. Pienu mācēja labi atdzēsēt, un vecaistēvs reizi vai pat divas reizes nedēļā ar zirgu veda piena produktus un olas uz Ventspili.

Vecaistēvs bija liels un plats, ļoti labs zirgu pazinējs. Valdemārpilī bijis gadatirgus, un kaimiņam Kazakam vajadzējis zirgu pirkt. Paņēmis manu vecotēvu līdzi. Vecaistēvs pa gabalu jau pasaka, kāda kuram zirgam vaina. Re, tam zirgam pārdevējs akmeni zem pakava piesējis. Kazaks netic. Aiziet un paceļ kāju — tiešām. Čigaiņi brauc prom. “Kad Jaunmuižas barons atnāk, tad mums jāiet prom.” Tā viņi bija iekrustījuši vecotēvu.

Mūsu zemē ir māls un akmeņi, lielas ražas nav. Bet vecajam tēvam allaž padevās laba raža, jo viņš ievēroja dabas likumus. Kaimiņi, sevišķi *Avotiņu* Gusts, brīnījās. Nodomājis — sēšu tad, kad Sils sēs. Kaimiņš pāri laukam redz — vecaistēvs iziet ārā, iebāž pirkstu mutē, paslej pret vēju, iet atpakaļ un skalda malku. Gusts domā — kad ta nu sēs? Labs laiks, citi jau apsējuši! Sāk krepķēties. Paiet vēl dažas dienas, tas pats — iebāž pirkstu mutē, paceļ gaisā, iet mājās. Bet nu nāk atpakaļ ar sētuvi rokā. Gusts arī tūlīt rauj vaļā. Un kāda labība izauga! Daudzi sāka darīt pakal.

Mans tēva tēvs arī bija vārdotājs, rozi un čūsku kodienus ārstēja. Un zagļus piesēja! To man vēlāk vecāmā-

te izstāstīja. Tāds gadījums. No rīta četros pieceļas, nervozs. Kas kait? Nekas, nekas. Kad nāk kādi septiņi, apģērbjas un teic: uztaisī trīs personām pusdienas, bet ap desmitiem vienpadsmitiem (no rīta). Vecā māte domā, ka šis iet grīstē. Vecaistēvs sagērbjas, uzvelk kažoku — ziemas laiks — paņem štoku un iet. Kur ta nu iet? Uz plavu prom. Ko tur var darīt? Tur ir siena šķūnis. Nu jau gaišs kļuvis, un kaimiņi brīnās — redz, cik agri Silam ved sienu ar trim ragavām mājās! Bet vecaistēvs atnāk mājās un dara sava darbu. Tie, kas veduši no mūsu šķūņa, bijuši zagļi. Bet nu viņi vis nebrauc prom ar sienu, kā to bija domājuši, bet iebrauc tieši pie mums un prasa: kur sienu likt? Vecaistēvs atbild: tūlīt es attaisīšu vaļā augšambraucamo. Lādē ārā! Izlādē. Nu aicina iekšā. Vecaistēvs no skapja izņem kortefīti ar spirtu un noliek uz galda. Kad tie izdzer pirmo glāzi, tad uzreiz atpapas, kas par lietu. Tie bija siena zagļi no Sīkraga. Vecaistēvs plāvā bija noskaitījis vārdus. Labi, šoreiz neko, vecaistēvs saka, bet, ja būs otru reizi, tad netiks cauri ar tiesu, tad būs daudz sliktāk.”

Mazbānītis

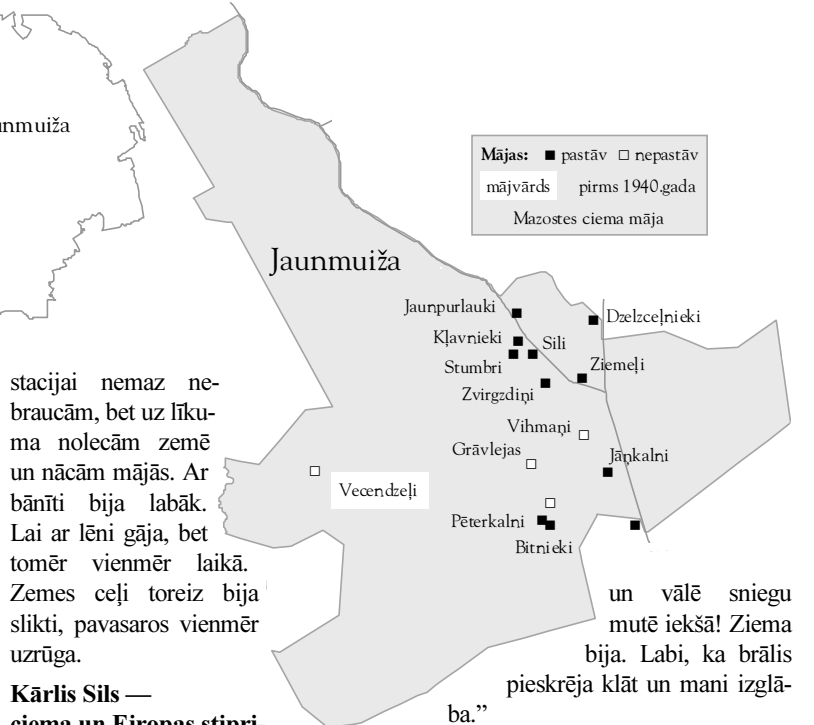

■ **Kārlis Sils 20. gados un 60. gadu vidū. Ciema ievērojamākais vīrs — astoņpadsmit gadu vecumā piedalījies Latvijas atbrīvošanas cīņās, Rīgā beidzis mūzikas skolu, Latvijas armijā aizrāvēs ar grieķu — romiešu cīņu un kļuvis par Eiropas meistar. Trīsdesmitajos gados atgriezies dzimtajos Silos un pēc kara kļuvis par Zelta vārpas otro priekšsēdētāju.**
Foto no V. Sila albuma

V.V.: “Lai tiktu pie zobārsta Ventspilī, pusvienos naktī izbraucu, pusdiviņos no rīta biju galā. Uz vecajiem beņķiem sānus atspiedu! Ar riteni vedu vēstules uz vilcienu, iemetu pasta vagonā. Puskilometra attālumā pietura bija.”

I.V.: “Kara laikā braucām ar bānīti no Miķeļtorņa līdz *Jānkalmiem* pie vecāteva. No šejienes izbraucām ap pusdiviem naktī, tur bijām piecos no rīta. Svecīte lukturī spīdēja, ploškas dega. Ar malku kurināja, silts bija. Ik pa 7 km ņēma ūdeni. Avotainās vietās bija izraktas akas. Sava veida romantika. Kad atnācu mājās 60. gadā, vairs bānītis negāja, bet līnija vēl bija.”

V.S.: “Pāri pa lauku bija stacijas ēka, *Dzelzceļnieki*. Pati stacija bija uz šo pusi. *Dzelzceļniekos* dzīvoja stacijas priekšnieks Petrops un Frīdbergs, kas strādāja uz dzelzceļa. Tagad māja tukša. Bānītis pieturēja bišķi pirms *Dzelzceļniekiem*. Uz jūrmaļu lejā ātri gāja, bet uz šo pusi pret kalnu lēni, tad varēja uzlekt virsū. Mēs, puikas, līdz

stacijai nemaz nebraucām, bet uz likuma nolēcām zemē un nācām mājās. Ar bānīti bija labāk. Lai ar lēni gāja, bet tomēr vienmēr laikā. Zemes ceļi toreiz bija slikti, pavasaros vienmēr uzrūga.

Kārlis Sils — ciema un Eiropas stiprinieks

V.S.: “Tēvs bija Eiropas čempions grieķu — romiešu cīņā. Augumā 2 m 3 cm. Bija diplomu, medaļas. Daļa atrodas pie māsas, daļu mēs, bērni, spēlējoties pazaudējām. Rīgā izmācījās mūzikas skolā un spēlēja orķestrī, prata dažādas pūšamos instrumentus. Vēlāk te spēlēja Blumberga kapelā. Sportot iesāka armijā. Pat Amerikā sacentās.

Dažus paņēmienus arī mums, puikām, ierādīja. Bet tēvam nepatika savu spēku izrādīt. Atceros tikai divus gadījumus. Reiz Šlīterē kāds vīrs diktī gribēja, lai tēvs viņam parāda savu māku. Tēvs diez ko negribēja, bet Krievijas latvietis Gregors vēl uzkurināja. Labi, tēvs teica tam otrajam, bet tu neturies pretī, lai nav kāda trauma. Tas bija viens moments — tēvs šo nolika uz lāpstīnām. Bet nu cilvēkam vēl nav miera, šis neesot sapratis, kā tik ātri var izdarīt. Pierunāja atkārtot. Šoreiz pretinieks bija nolēmis turēties pretī, cik vien spēj. Tēvs viņu atkal nolika gar zemi, bet nu zaudētājam ieklāsa spranda. Dzīvs palika, bet ilgi bija jāārstējas. Otrs gadījums — tēvs pacēla un pārvietoja 200 l mucu ar ūdeni. Aiznesa no vienas vietas uz otru un pēc tam atpakaļ.”

Savādnieks Andrejs Zembahs

V.S.: “Zembaham uz *Bitnieku* zemes bija mazs būcēnītis. Jaunībā bijis sarkanajos strēlniekos, pilsonkarā ar baltajiem cīnījies. Dzirdēju, kā viņš tēvam stāstīja. Vienreiz nāve pie svārkēm bijusi, baltie šos sasītuši. Kādi desmit palikuši, izlemj, katrs laidīsies uz savu pusi. Zembahs paliek viens pats, noguris. Ierauga ozolu ar lielu dobumu, kādus metrus divus no zemes. Ielien iekšā, piemieg. Tad dzird — kaut kāds dumpis. Aha, baltie klāt. Bet tie izpētās un aiziet. Pēc kādas laika atkal viens nāk. Bet nu kāpj iekšā! Andrejs izvelk revolveri, tumsā ķer kāju, bet jūt, ka pats paliek slapjš. Kāpējs bijis lācis, kas dobumā dzīvojis. Tas arī pārbijies un pārbīli Zembahu notaisījis dzeltenu. Tas nekas, ka noķēzīja, bet dzīvs tomēr paliku, Zembahs teica!

Jokus viņš nesaprata. Īpatnējs bija. Mēs abi ar brāli bijām bišķi viņu pavilkuši uz zoba. Viena brilles acs Zembaham bija tukša, mēs smējāmies, ka zvirbulis izknābājis. Reiz Zembahs man prasa: vai konfekti gribi? Kā ne! Pieeju klāt, viņš nogāž mani pie zemes

un vēl sniegu mutē iekšā! Ziema bija. Labi, ka brālis pieskrēja klāt un mani izglāba.”

K.K.: “Man no viņa bija bail. Bunkurā dzīvoja, tāds tumšāks cilvēks bija. Laikam baidīdams kādus bērnus bija ķēris. Bija tāda slava, ka var dziedināt lopus. Mani vecāki ar viņu neielaidās. Viņi ticēja citai varai.”

U.P.: “Andrejs bija vidēja auguma, bet drukns. Daudz ko prata — kuilēnus izrūnīt, no līniem vīt virves. Un viņam bija dziednieciskie vārdi. Arī grāmata ar burvju vārdiem. Ārstēja kaimiņus, reiz arī mani. Senos laikos teica, ka ar basām kājām var iet tikai tad, kad dzeguze nokūkojusi, bet es izskrēju pirms laika. Uzmetās pumpiņas un traki niezēja. Atnāk Andrejs un redz. “Lai viņš vakarā pēc saules rieta atnāk pie man”. Un tu, Līna (to viņš teica manai mātei Karlīnei), iedod viņam spēkādīņu līdzi.” Labi. Kādi simt metri vien bija jāiet, gravas malā Andrejam mājiņa. Aizeju. “Novelc kreklu nost!” Norauju. Šis paņem spēkgabalu un kaut ko skaita, tāpat no galvas. Tad bišķi ar spēki iesmērē — ne viscaur, bet šur tur. Pēc tam saka: “Nu tu skrej mājās, bet atpakaļ nedrīksti skatīties! Un kad mājās, tad tūdaļ gultā iekš”. Un spēkgabalu lai māte aiznes ceļmalā un parok bišķi zem zemes.”

Es tā visu izdarīju, un nākamajā rītā ne pumpiņas, ne nieze!

Otrs gadījums bija ar lopiem. Kaimiņienei Matildei laikam bija ļauna acs. Mātei bija divas cūkas. Pēkšņi cūkas vairs neēd, bet dzer vircu un kļūst aizvien vājākas. Andrejs gandrīz katru dienu nāca paplāpāt. Māte viņam ieteicās par cūkām. “Ā,” Andrejs saka, “es zinu gan, kas tur par vainu. Apsmērē man divas sviestmaizes rikas un iedod.” Tad viņš aizgāja uz savu būdu, atnāca atpakaļ un iedeva mātei. “Nu iedod cūkām sviestmaizes no rokas, lai apēd. Un tad nāks cilvēks pie tevis un prasīs dzert. Bet tu nedod, izgrozies kaut kā! Ja dosi dzert, tad tas nedarbosies.” Labi, pāiet kāda nedēļa. Cūkas ēd kā traki. Uzreiz kaimiņiene Matilde Ziverte ienāk. “Es nāku no veikala, no Nevejas, tā noslāpu, vai tev nav ko iedzert?” Mums akas nebija, nesām no avota, kas tecēja graviņā. Bet mātei skābputra izvārīta, gandrīz jau grib dot. Pēdējā brīdī atceras, ko Andrejs teicis. Grozās, grozās, saka, nav no avotiņa atmests. Un Andrejs bija pateicis, ka tam, kas lāstu uzlicis, tas nāks atpakaļ. Pēc kāda laika Matilde stāsta: nez kas manam sivēnam uznācis, negrib vairs ēst. Un nosprāga sivēns!

Andreja grāmatu nedabūja vis. Viņš bija solījis brālim Vilnim atdot, brālis īpaši mācēja ar viņu sarunāties. Tās spējas varot mantot, tikai jātic. Viņš bija vecs, bērnu nebija. Zembahs

mira Ventspilī piecdesmito gadu sākumā. Brālis gan aizbrauca uz Ventspils slimnīcu, bet neko nedabūja.

Viņu nedrīkstēja aizkaitināt. Reiz kara laikā sientalkā kāds poļu strādnieks sācis Andreju kaitināt. Šis uzreiz ceļas augšā un skrien pēc izkaptis. Pārējie redz, ka labi nav, poli skubina mukt. Tas no sākuma smejas, bet vēlāk skrien ar. Andrejs gados, nevar panākt. Vēlāk Andrejs teica: ja es viņu būtu panācis, galva būtu nost kā kņope!

Viņam bija ratiņi ar dzelzs riteņiem, ar kuriem gāja apkārt, virves vīdams. Tos neviens nedrīkstēja ņemt. Reiz atnāk kaimiņš Avotiņš, bet Andreja nav mājās. Mēs, trīs brāļi, un kaimiņš Egons paņemam ratiņus un braucam no kalna lejā. Uzreiz nāk Andrejs un prasa: “Kas ratus ņēmis?” Egons stāv druscīt nostāk un pašlaik ir pie ratiņiem. Kļūst jocīgi, un viens no mums saka: Egons. Andrejs sāk lēnām virzīties klāt, kaut ko nenožīmīgi runādam, līdz Egonu nogrābj ciet un saka: “Vai tu nezināji, ka nedrīkst ņemt? Es tevi tagad izrūnīšu.” Un traks, tiešām izauj nazi ārā un rauj bikšes nost. Nu redzam, ka pavisam nav labi, un Imants saka: “Viņš ne, es ņēmu.” “Ak, tā. Ja viņš būtu ņēmis, tad būtu cauri.” Bet Imantam neskrēja virsū, mēs jau pa draugam bijām. Kaut kas Andrejam galvā īsti nebija.”

I.V.: “Liels buku gēģeris bija. Ga-dījās konflikti. Vecais Petrovics, mežsargs, viņu vaktēja. Reiz izgājis klajumā, tur buks. Bet tālāk arī Petrovics — rāda ar dūri. Zembahs to atstāstīja: “Es viņam teicu: puiš, ej sov ceļ, kamēr man pirksts ir tā; kad būs tā (saliekts, nospiežot gaili), tad būs par vēlu.””

VĀCU LAIKI

U.P.: “1943. g. no *Vālodzēm* pārcēlāmies uz *Bitniekiem*. Bija jādod vāciešiem vieta. Vienā istabā mita ieroču meistari, laboja ieročus. Visādi gadījumi bija. Kaimiņiene slēpa kaut kādu partizānu uzvārdā Veide. Mēs, zēni, pa ziemu ganībās bijām uzpludinājuši kur slidot. Iedzinām mietu zemē, pie-naglojām kārti, tās galā piestiprinājām mazas ragutiņas. Daži grieza uz riņķi, citi sēdēja iekšā — vizinājās. Uzreiz redzam — no Nevejas puses nāk vācieši baltos maskēšanās tērpos. Mēs uz mājām prom. Vecākais brālis aizšāva uz kaimiņu māju. Kādi simt metri vien bija. Kaimiņos dzīvoja Pitraga zvejnieki, veca tantiņa gulēja uz gultas. Veide uz mežu vairs nevar pagūt. No-metas turpat zem gultas, spaiņus, gro-zus priekšā. Vācieši tik stingri nemek-lēja, izstaigāja un neatrada. Paēda pus-dienas un gāja prom. Veide pēc kara Ventspilī bija komjaunatnes sekretārs.

Kad krievu armija šturmeņa Sāmsalu, no Mazirbes vāciešus cēla pāri. Promejot viņi bēdīgi teica — mēs vairs neatgriezīsimies.

Mums ģimene bija liela, rociņa — maza. Vācu laikā vedām govīs uz me-žu slēpt. Gravas malā bija zemē ie- rakts koka bunkurs, viena mala vaļā.

Zembahs kara laikā šāva bukus, stirmas. Sāls ūdenī novārīja, kabatās nēsāja gaļu un mums arī piedāvāja: puikas, še, uzēd nu buka gaļu! Ēdām ar, jo kara laikā iztikšana bija švaka, bet gaļa bija sausa un cieta.”

I.V.: “*Jāpkalnos* dzīvoja desmit friči un daudz bēgļu. Atceros, logi vienmēr bija jāklāj ciet, lai nespīdētu gaisma. Tēvs gāja ārpusē skatīties, vai tik nespīd. Baidījās no lidmašīnām.

Tēvs aizgāja uz Miķeļtorni par dzelzceļnieku, lai tiktu vaļā no armijas. *Jāpkalnos* palika vecaistēvs.”

K.K.: “Man abus brāļus vācieši

aizsūtīja uz fronti, abi pēc kara palika ārzemēs. Vienu paņēma tieši pirms Ziemassvētkiem. Mēs zinājām, ka visus sākumā nometina netālu šķūnī. Tēvs uz to brīdi nebija mājā. Kad pār-nāca, uzreiz sataisījās iet uz turieni, lai dēlu izpestītu. Sagrāba no plīts pelnus un iebēra kabatās. Viņš teica: nekā cita man nav, kad es pieiešu pie sargiem, sviedīšu viņiem pelnus sejā, viņi ap-stulbs. Bet, kad tēvs aizgājis, visi ie-sauktie jau bija aizvesti prom.

Par vāciešiem kā par cilvēkiem neko sliktu nevar teikt. Tādi paši kā mēs.”

PĒCKARA GADI

U.P.: “Kad krievi pēc kara ķemmēja mājas, tad nāca, gaisā šaudami, lai-kam baidoties no mežabrāļiem. Pēc kara visapkārt mētājās ieroči. Puikām jāšauj. No sākuma sadabūjām vācu karabīnes un treniņpatronas ar koka lodēm. Tās mežā šāvām. Krievu auto-mātam nozāģējām stobru un uztaisī-jām pistoli. Pulveris bija visās malās. No Kolkas atveda lielgabala pulveri, izskatījās tā kā makaroni. Sprāgdams gāja pa gaisu.

Reiz Nevejā, *Andžiņos* lielākie pui-kas, arī mūsu kaimiņš Imants Arājs aizgāja ar paštaisiņu pistoli šaut dēlī. Es tur kā jaunākais nebiju klāt. Šauja-mam vienā stobra galā iedzina lodi, sānā izvilēja degcaurumu un iekšā ielādēja pulveri. Šauj, bet nevelk dē-lim cauri. Jāpieber vairāk pulvera! Kā nu šauj, tā neiet pa īsto galu ārā, bet nāk atpakaļ un Imantam vaiga kaulā iekšā. Sasķaidīja to un laikam acs ner-vu skāra. Strutoja, nedzija, un tā viņš aci paspēja. Vēlāk iestājās *istrebiteļos* un novāca mums visus šaujamos.

Brālis Vilnis ar Andreju Zembahu pēc kara reiz gāja bukus šaut. Iet uz Puteru pusē. Pēkšņi Vilnis ierauga — viens vīrs sēd uz celma. Vācu forma mugurā, vācu automāts uz ceļiem. Vilnis piegrūz Andrejam. Nu šie ma-nās sēdētājam garām. Pāiet kādus div-simt metrus, Andrejs saka — es viņu varēju paņemt kā ogu. Vilnis saka: klusu, klusu! Nonāk Zvejnieku plavā, buku nav. Andrejs teic, ka jāizmēģina, kā bise velk! Plavā ir siena šķūnīši. Andrejs uztaisa no žubura atbalstu — statīvu un notēmē uz šķūņa durvīm. Šauj ar lodi. Sprādziens krietns! Nu saka Vilnim, lai paskatās, kur trāpījīs! Brālis aizskrien, izpētās — nekur ne-redz. Tā nevar būt! Andrejs pats iet skatīties. Tiešām, nav. Vilnis nodomā-jis: ja Andrejs būtu šāvis mežabrālim, arī būtu garām, bet tas gan būtu nolai-dis ar savu automātu un abi būtu paga-lam.”

I.V.: “Zembaham bija visādas paš-taisītas šautenes. Vecaistēvs stāstīja, kā puikas reiz izāžējuši veci. Zem-bahs, uztaisījis šaujamo, aicina kaimi-ņu un vēl kādus puišus izmēģināt. Puikas, kamēr vecais nejut, pārlādē plinti — daudz nīknāk. Kā nu Zem-bahs šauj, tā stobrs pār pa galvu, Zem-bahs gar zemi. “Tā šepse nav riktīga!” Tā varēja nelaime notikt. Tas laikam notika pirmajos pēckara gados.”

K.K.: “Kad krievs ienāca, es viena pati biju mājās. Suns iekšā. Uzreiz viens no ārpuses rāda, ka grib dzert. Es attaisu durvis. Šis pagrūž mani un ieskrien iekšā. Neesmu tikusi pakal, ka šis jau ārā un prom. Ne vairs dzert vajag, nekā! Vēlāk sapratu, ka noza-dzis brāļa rokas pulksteni.

Kārlī Silu arī gribēja nogalināt. Viens bija iegājis pie viņa un prasīja kandžu. Sils zaldātam stingri satvēris roku un sagriezis. Šis ārā draud — ies pēc šautenes un šaus nost. Mana mamma gandrīz uz ceļiem šo lūdzās tā nedarīt. Un tad nu pierunāja.”

IZSŪTĪŠANA

K.K.: “Zvirgzdiņus visu ģimeni izsūtīja, liekas — no mūsu ciema vie-nīgos. Vienu meitu drusku vēlāk paņē-ma, jo tai brīdī bija skolā.

Es tajā rītā biju Mazirbē skolā. Au-dzinātājs ienāca klasē un teica: kas var tikt uz mājām, brauciet! Vienīgais transportlīdzeklis bija mazbānītis. Nā-ku pār lauku raudādama. Vai savus vecākus vairs satikšu? Mans tēvs arī bija drusku iejaukts tai lietā. Kolhozs jau bija nodibināts, un mans tēvs tur bija tāds kā desmitnieks. Viņam tieši tad lika ierasties ciema padomē. Sāka braukt mašīnas, visapkārt zaldāti. Tēvs mana, ka nav labi un grib iet uz mā-jām, bet viņu netaiž. Viņu paņēma līdzī, lai apraksta izsūtāmajiem mantu. Šausmīgs darbs! Tēvs vēlāk teica: to savu mūžu nevienam negribu novēlēt.

Teodors Zvirgzdiņš nepārnāca,

■ Jāpkalnos, 1932. gads. No *kreisās Marta Brūvere, meitas Rasma un Alma (vēlāk Ilmāra un Valdemāra Vāgenmeisteru māte), Ernests Brūvers. E. Brūvers pēc 16 gadiem kļuva par kolhoza Zelta vārpa pirmo priekšsēdētāju, viņa mājās ierīkoja kolhoza kantori un klubu*. Foto no V. Vāgenmeistera albuma

sieva ar abiem bērniem vēlāk atgrie-zās. Rita, meita, rādīja fotogrāfijas, kāds viņas tēvs izskatījies tad, kad paņēma ciet, un kāds pēc dažiem mē-nešiem. Šausmīgs paskats!

Savās mājās Zvirgzdiņi vairs neva-rēja dzīvot. Te bija iemitinājies kol-hozs — mājās slaucējas, kūti kop-saimniecības govīs.”

I.V.: “Mūsu vecaistēvs teica, ka viņu no Sibīrijas paglābis tas, ka Lat-vijas laiku beigās nav paguvjis nopirkt smago mašīnu.”

LVA izdotajos represēto sarakstos ziņu par dundadzniekiem, kas izsūtīti no Jaunmuižas ciema mājām, nav.

KOLHOZU LAIKI

U.P.: “Kad dibinājās kolhozi, tēvs kā mežsargs kolhozā negāja. Bet sāka likt nodokļus virsū, tik un tik tūkstoši rubļu jāmaksā, jānodod labība. Tēvs redzēja, ka nespēj to pildīt, un atsacī-jās no zemes, ar pushektāru iztika. Zirgs palika.”

I.V.: “Zembahs bija Ļeņina līdz-gaitnieks. Kad sāka dibināt kolhozus, viņš teica: “Ļēņiš mums tā nemācēja.” Un nestājās iekšā.”

V.V.: “Jau puikas gados sāku iet tēvam līdzī celtniecībā. Mātes tēvs Ernests Brūvers bija būvbrigādes bri-gadieris *Zelta vārpā*. 60.g. kolhozs mani aizsūtīja uz Zūrām, izmācījos par traktoristu.”

I.V.: “Tūlīt pēc *Zelta vārpas* dibi-nāšanas 1948.g. vecotēvu Brūveru ielika par pirmo priekšsēdētāju. Viņš laikam bija vienīgais, kas nebija saīs-

līts ar politiku, bija pilnīgi tīrs. Turpat mājās ierīkoja *Zelta vārpas* kantori un klubu. Brūvers savā ziņā bija kā liel-saimnieks — pats kasieris, grāmatve-dis. Pēc tam par grāmatvedi atnāca Lidijas Niedrītes vīrs, vēlāk pati Lidi-ja. Vectēvam māja bija jāatdod kolho-za vajadzībām, nebija citas izejas. Lie-lajā istabā uzbūvēja nelielu skatuvi. Tur arī rādīja kino. Klubs pastāvēja līdz 50. gadu sākumam, kino vēl ilgāk rādīja. Kantori daudz ātrāk pārcēla uz *Andžiņiem*.”

V.V.: “Mēs, puikas, allaž gājām uz kino, jo vectēvs jau tur dzīvoja. Pēc stundām no Nevejas skolas negāju uz *Kurčiem*, bet uz kino pie vecātēva. Rādīja galvenokārt par karu. Maksāt vajadzēja, bet uz mums, vietējiem, skatījās caur pirkstiem. Kino iekārtu veda ar zirgiem.

Vecaistēvs tikai kādu gadu bija par priekšsēdētāju. Toreiz nekāda seiņa nebija, apakšstāvs bija tukšs, un ve-caistēvs naudu vakarā nesa līdzī uz otro stāvu, kur dzīvoja. Pēkšņi uzkrita revīzija, un Brūvers gāja augšā pēc naudas. Kā tā var glabāt naudu? Tāds par priekšsēdētāju nedrīkst būt! Ārā no kolhoza un lai iet svekus tecināt. Bet vecaistēvs par to bija tīri priecīgs.

Mans tēvs 1959. gadā iestājās kol-hozā. Kolhoza būvbrigādē labi maksā-ja. Es arī pēc armijas tur sāku strādāt. Remontējām *Andžiņu* fermu, *Indrānu* fermu uzcēlām no paša sākuma. Ta-gad gan sabrukusi.

Brūvers bija ļoti sabiedrīks, lus-tīgs. Piedalījās pašdarbībā, uz Neveju brauca, dziedāja. Kad atnācu no armijas, nopirku akordeonu, un viņš mums ar brāli skrēja uz ballītēm līdzī. Nodzī-voja pāri par 80 gadu. Cēla Vīdalē fermu, nostrādāja augu dienu, vakarā kā krita, tā turpat palika darba vietā. Kārtīgs amatnieks bija.”

I.V.: “Pašdarbība pie mums bija rosīga, pats piedalījās. Jaunieši jau citādi nevarēja. Dziedājām, ludziņas spēlējām. Režisors pie mums uz *Jāp-kalniem* no Dundagas ar kājām nāca, pēc vārda neatceros, ar lokainiem ma-tiem. Pārsvārā jau bija viencēlieni, bet reiz iestudējām lieluzvedumu, ar to *Zelta vārpa* izcīnīja Ventspils apriņķī pirmo vietu. Latviešu autora trīscēlie-nu luga par kolhozu dzīvi. Rasma, Viļņa Petrovica sieva, tur spēlēja pui-kas lomu.”

K.K.: “Mūsu zirdziņu kolhozā no-mocīja. Tā gan bija žēl. Bet vecais Brūvers bija lādzīgs onkulis. Es kolho-zā strādāju no 15 gadu vecuma, tikko biju beigusi 7. klasi. Mamma daudz

slimoja, govīs nobeidzās. Naudu pir-majos gados kolhozniekiem nemaksā-ja, kādu bišķi graudā. Tad pateica — ja es Stumbru fermā slaukšot govīs, tad mums iedos vienu govī uz atstrā-dāšanu. Desmit govīs slaucu ar rokām. Cik nu kurai pupiņi mīksti. Pašai kūts jātīra, zaļbarība jāgādā, ganos jāiet. Vēlāk mehanizēja un kļuva vieglāk.

Ar Stumbru meitu sanāca ķīviņš. Viņi deva lopiem lopu bites, es — puscukurbietes. Manu govju pienam bija augstāks tauku procents, un par to viņa dumbojās. Vēlārstis Kēnigsvalds gan izskaidroja, kāpēc.

Kolhozā nostrādāju 42 gadus — kamēr izbeidzās. No v ezuma esmu kritusi zemē, vienreiz siena ķīpa man izsita celim skriemeli ārā. Bet nekas. Kumeļus kopu, par furažieri biju — gādāju barību, beigās par zootehniķi. Tad fermā iznāca nelaime, to piedēvē-ja man. Labi cilvēki pierunāja mani iet pie advokāta, un nedabūju netaisni maksāt ne kapeikas. Ir arī labi cilvēki! Bērziņu Zenta, zootehniķe, arī Kris-tapsons. Es viņam nesen teicu paldies. Par ko? — viņš brīnījās. Tā-pēc, ka tu pret mani labs esi bijis. To nekad nevar aizmirst. Ļauno jācenšas aizmirst.”

V.S.: “Es ilgus gadus nostrādāju par traktoristu. Te, kur vecā siernīca, bija kolhoza govīs. Mamma tepat strā-dāja. Vienreiz norāvās liels, tonnīgs vaislas bullis. Visi kolhoznieki pa ko-kiem. Mums bija liels suns. Mamma ar suni bulli savaldīja. Kad veda uz gaļas kombinātu, tad mammai bija jābrauc līdzī, jo mammu vienīgo bullis klausīja.

Pēc vējgāzes pie mums lielajā ista-bā gandrīz divus gadus dzīvoja kādi piecpadsmit guculi. Visu istabu sasīta naglās, kur savas puķaikas karināt, zābakus ar īpatnēju smēri iezieda, visa māja smirdēja. Pa taciņām negāja, tik pa taisno. Vēlāk visus veikalus izpirka tukšus, sūtīja prom kastrolus, pannas! Šnabi dzēra no lielajām tējglāzēm — divas trīs uzreiz un tūlīt apkrita. Viena meitene viņiem bija līdzī, tā taisīja ēst. Arī *Ziemeļos* un *Jaunpurlaukos* dzīvo-ja. Kad brauca prom, bija glauni sa-ģērbusies. Dažs palika. Ir vēl kāds, kas latviski neprot.”

V.V.: “Kolhoza beigās gan mantu izplakareja. Nebija smuks pārgājiens! Parastajiem kolhozniekiem tika plikās pajas. Mēs ar brāli salikām pajas kopā, un par to Valdemāram tika traktors.”

(Nobeigums 6. lpp)

Apakeļlaiks

Kriev akal klāt (1945)

Apiļļ beiges, maij sākme vāceš pa-lik tād pavisam modīg, vare just, ka nupat taiss Jurgs. Zemnik steidz kaut-ko dābt apakš zēm, stāde rāciņš, sēj labeb — ka neatjem. Lops pa dien sadzīn pa pieskam.

Tā maij sākme vien vakar uzrades skoltes Ķierp (viņ no skol parāv leģi-onāres), viš teic — tā, karš nu i caur. Uzeid, pagule un gāj uz mājām, uz Anc. Driz vien viņ aizdzīn pe baltem lāčem un mājes vairs neatnāc...

Nu otre diene puikam bi jaizpēt, ka ta Dundage īst i. Krievs tik redze, ka viens stāve pe pils vārtem. Egāj Līke muiže — kas tur bi visāds šau-jam erikts! Vajdze dābt kād kleip uz mēž, bet kā tu var — visāds tants lūr, vēlāk būs krenķ. Mēs pēr proj uz ve-

ce skol, tur vesel barak bi pills a šauj-mem, tad nu puiks a šūmēnam mug-ram stiep tos šaujmes libriņš uz mēž. Paš nezine — priekš kād vell?

Peic kādam dienam kriev zaldat ķemme viss mals. Vo viņ meže a egāj, to es nezin, bet mājs izčokre un apzāg ka nenopriectes. Īst specialist! Un vīrs aizdzin uz vece skol, uz fil-trācij.

Mēs tikko bi paēdš pusdiens, te skates — vises males čum un mudž no krievem. Visem tāds palatks pa virss šinļem, le nozagte viegel no-glābt. Mēs viss palik istabe, nelon ju āre pe viņem list. Peic tam, cik es at-cres, bi nozāgš pod a cūk taukems, vec veķer, tēv zābaks, kāds gultsdeķs un cūkkaujam dunč, a ko tēs gried tabak.

Tā tūlīt pirms dienes pried sov at-griešnes kriev atgādne, kād viņem i kultūr, paradam. Tas ju vēl tik bi sā-kams...

Veces Mazes

Lauzīsim galvas dotajā virzienā!

VSPC — kā tālāk?

Tāda *Veselības aprūpes un sociālās palīdzības centra*, kāds tas bijis līdz šim, vairs nebūs. Lielās līnijās to nosaka valsts politika. Kā tai pielāgoties, ir vietējo lietpratēju ziņā. Lai vismaz apmierinoši darbotos sensenā formula “paēdis vilks un dzīva kaza”, nepieciešams veselais saprāts, rūpes par VISU pagasta iedzīvotāju (ne tikai VSPC pašreizējo darbinieku) kopējo labumu un centra vadītājas, deputātu un pagastveča ražena sadarbība.

Viena no centra būtiskajiem saskaitāmajiem — zemās intensitātes stacionāra jeb tautas valodā slimnīcas — no 2004. gada vairs nebūs. Pārkārtojumi Latvijas veselības sistēmā paredz likvidēt mazās slimnīcas un atstāt lokālās, kas 70 km rādiusā aptver 25 000 iedzīvotāju. Mūsu gadījumā tā ir Talsu slimnīca, tas ir skaidrs kā vienreizviens.

Kam palikt Dundagā? Neapšaubāmi tie ir ambulatorie pakalpojumi — rentgens, fizioterapija, laboratorija un zobārstniecība — un dienas stacionārs. No jauna būtu jāveido sociālais dienests, kā to prasa likums: vadītājs, sociālais aprūpētājs, sociālais rehabilitētājs, sociālais pedagogs. Jautājums paliek par ilglaiīgajām sociālajām gultām. 2003.gadā tādu VSPC ir 6, un viens no priekšlikumiem ir centrā izveidot 15 šādas gultas. VSCP tas ļautu pa lielai daļai saglabāt štata vietas, jo būtu darbs saimnieciskajam un medi-

cīniskajam personālam. Bet ko tas nozīmē pēc būtības un naudas izteiksmē?

Izpilddirektors Andris Kojro: — VSPC budžets 2003. gadā bija Ls 78 000, ko veido paša centra ienākumi no četriem ambulatorajiem kabineti, pagasta dotācijas un slimokas nauda. Pagasta dotā nauda pēdējos gados uzaugusi no 41% līdz 48%.

Pēc valstī noteiktās kārtības **medicīniskie pakalpojumi nav pašvaldības daļa**. Tos nodrošināt ir valsts pienākums. Pie mums ir bijis acēgāni, proti, pašvaldība ir finansiāli stutējusi medicīnas iestādi, bet nav bijusi pietiekami apņēmīga, lai izveidotu sociālo dienestu. To atzīst arī pagasta padomes priekšsēdētājs **Gunārs Laicāns**:

— Kopš deviņdesmito gadu vidus pašvaldība naudu drīkst dot tikai sociālo funkciju veikšanai. VSPC esam maksājuši brīvprātīgi. Ja, mani kontrolējot, prasītu, kāpēc nav sociālā

dienesta, būtu jātaisnojas — esam uzturējuši medicīnas iestādi. Tā pēc likuma nedrīkst būt! Turklāt sociālais dienests vajadzīgs pēc būtības, jo viena pati sociālā darbiniece Mārīte Jurča uz 4000 iedzīvotāju ir par maz.

Skaidrs, ka, palielinot ilglaiģīgo sociālo gultu skaitu līdz 15, pašvaldībai būtu jāturpina finansiāli balstīt centru, turklāt runa ir par daudziem tūkstošiem latu. Summa, kas klientam jāmaksā par vienu ilglaiģīgas sociālās gultas vietu mēnesī, Ls 90, tuvu nesedz patiesās izmaksas, turklāt 15 šādi cilvēki no mūsu pagasta nešķiet ticams lielums.

Kā rīkoties? Šķiet, prātīgāk būtu beidzot izveidot kārtīgu sociālo dienestu, kā likums prasa. Vidējam medicīnas personālam būtu jāpiemācās klāt sociālās lietas. Šī dienesta darbinieki varētu mājās aprūpēt tos dažus vecos, slimos un **patiesi vientuļos**, kam nav neviena tuvinieka. Vilka un kazas attiecības būtu puslīdz ciešamas: VSPC daļēji saglabātos darba vietas (tās zustu tikai dažiem saimnieciskajiem darbiniekiem), būtu ievērots likuma prasības pēc sociālā dienesta, un pašvaldībai nebūtu jādara tas, kas tai pēc likuma neklājas un kas īstenībā nav tās spēkos. Vēl arī šāds morālas dabas apsvēruma: vai latviskā dzīvesziņā nav pēc iespējas pašiem rūpēties par saviem tuvajiem, īpaši jau vecākiem?

Saprotams, ka deputāti atrodas grūtas izvēles priekšā (šo rakstot, skaidrī-

bas par VSPC nākamā gada budžetu nebija). It kā gribētos palīdzēt VSCP, bet — kas ir patiesa palīdzība, tā, lai, dodot vienam, neatņemtu otram? Pat ja deputāti lemtu piekrist iestādes modelim ar 15 ilglaiģīgas sociālās aprūpes gultām, tad — no kurienes dotējamā nauda? Atņemt bērnu dārzam? Vidusskolai? Kam vēl? Līdz šim VSPC zināmā mērā ir dzīvojis uz citu struktūrvienību rēķina. Galu galā — ja tiešām izdotos budžetā atrast papildu līdzekļus, vai tos vajadzētu novirzīt centra darbībai, nodrošinot 15 ilglaiģīgas sociālās gultas? Līdz ar to no mūsu pašvaldības budžeta dotēsim arī citu pagastu iedzīvotājus, kurus šeit apkops. Vai lietderīgāk nebūtu padomāt par pašvaldības policista štata vienības izveidi? Par to savulaik esam sprieduši avīzes rīkotajā apaļā galda sanāksmē, par to nesen lēma vecāku kopsapulcē vidusskolā, pēc tam arī decembra informatīvajā sanāksmē pagastmājā. Kārtīgs kārtībnieks tiešām mums nepieciešams kā ēst.

Visbeidzot, vēl vārds pagasta padomes priekšsēdētājam un darba grupas speciālistei, kuras uzdevums bija analizēt un novērtēt VSPC turpmākās darbības modeļus.

G. Laicāns: — *Tas, ka VSPC būs lielas pārmaiņas, bija zināms jau labi sen. Vairākus mēnešus aicināju Diānu Teibi sasaukt centra darbinieku sapulci, lai izskaidrotu stāvokli un kopīgi lemtu, kā rīkoties turpmāk. Manuprāt,*

vadītāja ir arī palaidusi garām iespēju iegūt līdzekļus centra pārkārtošanas vajadzībām, kaut vai ēkas remontam, jo valsts šim nolūkam bija atvēlējusi ievērojamus līdzekļus. Mūsdienīgām iestādes vadītājam pirmajam jāuzzina par viņa nozarē notiekošo.

Maira Remesa: — *Skatoties uz bezkaislīgiem skaitļiem, vienīgais saprātīgais lēmums šķiet saglabāt VSPC bez sociālajām gultām. Tad nauda vēl paliktu rezervē un būtu iespējams palielināt sociālo palīdzību iedzīvotājiem, kam nav nepieciešama stacionāra aprūpe.*

Un tomēr... nav tik vienkārši. Neizjaukt esošo kārtību iesaka ģimenes ārsti. Viņi vislabāk zina, ko nozīmē, ja vakaros un brīvdienās vairs nebūtu iespējams saņemt steidzamu ārsta palīdzību. Dienas stacionārs būs pieejams centrā dzīvojošiem un tiem, kas katru dienu spēs šurp atbraukt. Vistrūcīgākie dzīvo nomalēs. Vai sociālie darbinieki apciemos katru sasirgušo un sniegs viņam arī medicīnisko palīdzību? Jā, Talsu slimnīca ir apņēmusies palīdzēt visiem rajona iedzīvotājiem, bet slimību saasināšanās laikā tā ir pārpildīta.

Diemžēl pati centra vadītāja Diāna Teibe neizmantoja piedāvāto izdevību ar avīzes starpniecību izklāstīt savas domas, varbūt — savas šaubas par sarežģīto pārejas posmu. Žēl.

Alnis Auziņš

Atmiņu vakarā

21. novembra vakars s/o Dundagas Vārpa namā izvērtās par gaišu atkalredzēšanos bijušā kolhoza Dundaga biedriem.

Patiess prieks bija par cilvēku atsaucību, par izraušanos no pierastā mājas soļa, problēmām un ļaušanos siltajam kopā sanāksšanas brīdim, sirsnīgajām sarunām, kas negribēja un negribēja mitēties, par drastiskiem smaidiem un lustīgajiem deju soļiem līdz pat rītam.

Paldies kolhoza priekšsēdētājam Aldonam Zumbergam par ievadrunu, paldies Georgam, Gintam, Ģirtam un Jurim par mūziku, kas dejā aizrāva ļoti cienījama vecuma dalībniekus.

Paldies Dundagas tautas nama teātra grupas dalībniekiem — Mārītei, Ilzei, Rionai, Vizmai, Gunāram un Mārim — par uzcītību un pacietību A. Vilka lugas *Blusa* fragmentu sagatavošanā un izrādīšanā! Paldies skatītājiem par skaļajiem smiekliem un lielo atsaucību.

Vakara rīkotāju vārdā pateicos visiem atbalstītājiem un palīgiem —

■ *Nebija ne priekšnieku, ne padoto, visi bija vienoti — gan tie, kas zālē, gan tie, kas uz skatuves.*
Visvalža Biezbarža foto

Vizmai, Olīvai, Edītei, Anitai, Smaidai, Dainai. Īpašs paldies tautas nama labajam gariņam — mūsu Ausmiņai!

No visas sirds prieks par siltuma un sirsnības pārpilnajiem pateicības vārdiem, ko balles noslēgumā atvadoties dzirdēju no viesiem. Atsaucība un pateicība ir tā, kas liek saspāroties un atkal visus aicināt uz tikšanās mūsu tautas namā nākamgad, — gan šā vakara dalībniekus, gan tos, kas šoreiz nebija ieradusies.

Uz redzēšanos!

Mērija Bogdanoviča un Mārīte Jurča

27. decembrī gaidām uz balli Ziemassvētkus aizvadot, Jauno gadu sagaidot

Pieteikšanās
pa tālr. 42704, 42794, 6207107.

Lauksaimnieku ballē

6. decembrī Talsu kultūras namā un pēc tam sporta namā norisinājās gadskārtējā lauksaimnieku balle. Par to lūdzu pastāstīt vienu no aicinātajiem viesiem — Austri Kristapsonu, kas pats saņēma Zemkopības ministrijas Goda rakstu par ieguldījumu lauksaimniecībā un atzinību pašvaldībai — Goda rakstus par dundadznieku uzvaru konkursa *Sakoptākais Latvijas pagasts Kurzemes zonā un nominācijā Lauku ceļu saimnieks, kā arī attiecīgi dāvanu kartes 20 un 80 latu vērtībā.*

— Tas ir gada pārskata saiets, kur apkopo visu lauksaimniecībā, arī pārstrādē un pārdošanā padarīto. Balli finansē rajona padome, rajona pašvaldības un sponsori, kā *Talsu piens, Talsu gaļa, PKS Dundaga* u.c.

Gandrīz katru gadu pulcējamies vieni un tie paši cilvēki. Man tomēr būtu patīkamāk, ja svētkos ierastos arī citi zemkopji, varbūt arī tādi, kam nav tik lielu sasniegumu, bet kas tāpat dod savu artavu. To būtu pelnījuši daudzi SIA *Dundaga* strādājošie. Līdz šim uz balli parasti braukuši tie,

kam jāsaņem rajona, pašvaldības vai nozares ministrijas apbalvojumi. Gribo ierosināt pagasta padomei, lai nākotnē izvīrta arī citus darba darītājus. Vietu kultūras namā un sporta namā pietiek.

Jā, tas ir īpašs notikums — satikties tiem, kam sirds ir laukos, atpūsties un nesteidzīgi aprunāties par zemkopības jautājumiem. Tā ir vai vienīgā reize gadā, kad lauksaimniekus uzskata par cilvēkiem. Tagad tas ir īpaši svarīgi, jo tik grūti, kā lauksaimniekiem klājies aizvadītajā gadā, kopš 1965. gada nav bijis. Pienis ir kļuvis neticami lēts, tāpat gaļa, toties dzīve sadārdzinās, elektrībai izmaksas tūlīt pieauga, tāpat dīzeļdegvielai. Visi kredīti saistās ar milzu risku, un lielākā daļa banku atklāti pauž neuzticību lauksaimniekiem un lauksaimniecībai. Attīstībai naudas nav.

Tieši tāpēc tik nozīmīgs vienkāršajiem darba darītājiem ir šis vakars brīnišķīgā gaisotnē, kur nav ne padoto, ne priekšnieku, un rūpes aizmirstas. Vienreiz gadā.

A.A.

(Turpinājums no 5. lpp.)

Padomjulaiku epizode

V.S.: “Jaunmuiža atradās slēgtajā zonā. Reiz Sīkraga ceļa galā robežsargi aptur pavecu sieviņu. “*Passport!*” pārbaudītājs noprasa. Dažus svarīgākos krievu valodas vārdus vietējā iegaumējusi. Pase kā svarīgs dokuments ir līdzī, taču droši noglabāts. Tantiņai vairāki svārkī mugurā. Ceļ vienus augšā, otru, lai tiktu pie pasēs, bet okupants pēkšņi atmet ar roku un nosaka: “*Ne nado...*””

MŪSDIENAS

U.P.: “Tēvs nomira 1956. g., tālāk *Jāņkalnos* dzīvoja brālis. Māja joprojām ir, tagad tur dzīvo brāļa meita dēls. Uzlika jaunu jumtu.” Saglabājusies arī Andreja Zembaha būdiņa.

K.K.: “*Ziemeļos* dzīvoja Juris Kazaks, tagad mājas tukšas. Tur čigaiņi nāk un iet. Tā dzimta izmira. *Grāvēļas* palika tukšas, saimnieki izgāja ārā. *Vihmanus* meliorācijas laikā noārdīja.

Es pati pensijā, pa māju. Zeme man ir 12 ha. Ļoti smaga, māls. Kartupeļi slapjumā iepūst iekšā. Govs un vistinās ir. Bez gotiņas nevaru. Ja parēķina naudā, daudz izdevīgāk nopirkt piena paku. Bet tas nav mans! Savu pienu varu dabūt, kad vajag. Sienu visu laiku pati vācu, bērni un mazbērni palīdzēja. Bet pēdējo gadu sienu nopirku. Būtu jau kur plaut... Tas ir sāpīgi.

Man nav tik daudz žēl veco, cik jauno, kam nav darbavietu. Nu ja, cik nu naudas pagastam ir. Bet to gan saku: ja ir saimniecības ēkas, tad vienu govī jauni cilvēki var turēt, ja arī cita darbība

nav. Vismaz savai iztikšanai. Un es strādājot jūtos kā cilvēks. Ko citādi sēdēšu cetrās sienās? Slims palikšu! Šogad ļoti ilgi gāju ganībās, arī lopiņš tik priecīgs, ka var ārā tikt. Tā jau pa ziemu kūtī kā cietumnieks. Nu tik māja prasās pēc remonta. Ar vīru esam likuši grīdas, logus, bet ķirmiss atkal iemeties.

Esmu ticīgs cilvēks. Braucu uz Sīkragu. Tā izdevīgāk, jo baptistu mācītājs pa šo ceļu brauc garām un mani aizved. Vakaros noskaitu lūgšanu un guļu kā ruņķiņš.”

V.V.: “Mēs *Jāņkalnos* ar sievu divatā dzīvojam. Drusku lopus turam, 9 ha meliorēti, kādi 12 ha mežs. Traktors ir, ziemā varu izšķūrēt ceļu.

Vienīgā tuvākā ražotne ir *Beitikos*. Bet vai no Jaunmuižas kāds tur strādā, šaubos.”

V.S.: “Es 1988. — 1989. gadā pirmais rajonā uzsāku zemnieku saimniecību. Ar rokām bija jāstrādā, grūti. Bet bija ticība, nepalaidos, lai gan pulku teica — cik ilgi ar rokām vilksi? Sāku audzēt bulļus, saaudzēju govīs, pavisam sešpadsmit. Bet vēlāk piena lopkopība nerentējās, nu vairs tik daudz neturu. Vienu laiku jau gandrīz neko nemaksāja. Audzēt labību gandrīz nebija jēgas. Tagad ir labāk. Kombainu gan pašam vajadzētu. Ja ciemā būtu divi trīs kombaini!

SAPARD neņemu. Vairāk jau jaunajiem dod. Jāmāk arī dabūt. Ja vēl liele aizņēmumi paliek mazbērniem uz kakla? Mums procenti ir pārāk augsti! Ir pieredzētas ūtrupes. Valcis sāka jaunsaimecību *Stumbros* un nekas nesanāca. Tāpēc labāk no bankām tālāk.

Laiki tagad... tādi. Alu neuzskata par dzērienu, talkā vajag šnabi. Vecaistēvs brūvēja stīpro alu un tāpiņu, ko padzerties, kamēr strādā. Tēvs arī. Es palīdzēju tēvam un iemācījos. Joprojām brūvēju, mieži man izaugu, kāpēc ne! Uz Jāņiem, uz Ziemassvētkiem. Īstenībā jau alum pagrabā jāstāv vienmēr. Ūdens man labs, to apstiprināja arī analīzes. Vecaistēvs mācējis īstajā vietā izrakt aku.

Es teikšu: tiem, kas nestrādā, nekad nav labi. Uz mani visi rādīja ar pirkstu. Lai strādā, katram divas rokas ir dotas!”

Alnis Auziņš

Autors pateicas par atbalstu raksta tapšanā I. Abajam, K. Kaugurei, U. Petrovicam, V. Silam, I. un V. Vāgenmeisteriem.

Ne no maizes vien

Ziemassvētkus gaidot

Viens gads atkal tuvu noslēgumam. Esam satraukuma pilni svētku gaidās. Dāvanas, apsveikumi, laba vēlējumi — tas viss aizņēmis prātus. Daudz rūpju, un labi, ja tās ir ietītas mīlestības siltajā segā. Mūsu dienas aizrit ātriem soļiem, dažkārt pietrūkst laika labam vārdam, palīdzīgam darbam. Ziemassvētku laiks ir tas laiks, kad mums noteikti vajadzētu ievērot citam citu.

Mums, protams, ir arī kādas klusas vēlēšanās. Bērni raksta Ziem-

svētku vecītim vēstules, paužot savas ilgas un vēlmes. Arī pieaugušo sirdis pukst straujāk un prāti nevilus virzās pretī kaut kam tīram, patiesam un svētam.

Ir labi, ja steigās pārņemtajā laikā mēs spējam apstāties un ieklausīties sirds balsī. Ko tā saka? Ko tā vēlas? Visi taču esam Dieva radīti un tiecamies un ilgojamies pēc Viņa Svētuma un mīlestības. Pēc tās mīlestības, ko dod Jēzus Kristus.

Ziemassvētku Brīnum!

Pasaules Pestītājs!

Tavs Dievs!

Šajos svētkos mēs arī iesim uz Dievnamiem, lai sastaptos ar Jēzu Kristu. Katrs cilvēks neapzināti tiecas pēc reliģiska pārdzīvojuma. Jo cilvēks ir garīga būtne un nespēj ilgi dzīvot bez saskares ar Dievu kā Personu.

Jēzus, kas piedzima, mums atklāja Dievu kā Tēvu, ar kuru varam sarunāties lūgšanās, kurš mūs mīl, palīdz, glābj, apsargā, kuram mēs esam vajadzīgi un dārgi. Jo vairāk mēs Dievu meklējam, jo vairāk Viņš mums atklājas. Dievu varam sastapt, lasot Svētos Rakstus, Viņu lūdzot, sarunājoties ar Dievu lūgšanās. Jo vairāk to darīsim, jo tuvākās attiecī-

bās ar Dievu mēs nonāksim. Dievs mums atklājas Savā Vārdā.

Domāsim par to, vai pazīstam Dievu. Lai šajos svētkos mūsu sirdīs nebūtu pateicības altāris “Nepazīstamajam Dievam”. Uzticēsim savu dzīvi, savu darbu, savu ģimeni Dieva vadībai. Šajos svētkos meklēsim lielo Ziemassvētku Brīnumu. Šodien Jēzus nebūt nav mazais bērniņš Betlēmes silītē. Viņš ir un var būt Tavs Dievs un Glābējs. To novēlu piedzīvot katrā sirdī šajos miera un mīlestības pilnajos Kristus dzimšanas svētkos.

Lai Ziemassvētku gaišums un miers piepilda jūsu sirdis!

Viesturs Gerhards, Dundagas baptistu draudzes sludinātājs

Ditas Elīnas Silas (6 g.) zīmējums

Pārdomas izstādē

Skaista tradīcija iedibināta pilī — Ziemassvētku rokdarbu izstādē — pārdošana. Nu jau trešo gadu, un otro gadu pēc kārtas pagasta prasmīgo roku un radošo ideju meistari ar saviem darbiem izdaiļoja Kolonnu zāli, ko tagad var dēvēt par Balto zāli. Šoreiz no 11. līdz 15. decembrim.

Baltā zāle tapusi ar pils saimnieku — mūsu pašvaldības — gādību. Telpā ienākot, pārņem lieliskas izjūtas un sajūtas, redzot skaistumu, ko radījušas lietpratīgas rokas, pacietība, laba gaumes izjūta un liels darboties prieks. No daudzu Dundagas ļaužu pūra lādēm un kamolu groziem izcelti lieliski rokdarbi. Izstādes dalībnieku vecums — gan cienījami gadi, gan agra jaunība. Vērojami gan tekstilizstrādājumi, kā adījumi, tamborējumi, izšuvumi, gan kokā darināti apbrīnojami darbi.

Pirmais eksponāts, kas pārsteidz

telpas priekšplānā, ir liels kokā veidots panno — mājas zīme, kurā spāniešu valodā izgriezts uzraksts un mājas gleznojums. Šā darba autori ir Laumu dabas parka mākslinieks Māra un Ģirts Freibergi. Turpat blakus lielu galdu aizņem visdažādākie asprātīgi no dabas materiāliem veidoti suvenīri. Prātā nevar ienākt doma, ka vāze no izdobta un nolakota ķirbja nav īstā keramika! Arī pārējie *sīkumi* neatbilst šim apzīmējumam, jo katra apdare un veidojums nav nekāds sīkais darbiņš. Tas ir augsts fantāzijas lidojums un izveicīgu roku darbs.

Latvju raksti, domu raksti, cimdu raksti...

Ar izdomu strādā vidusskolas vizuālās mākslas skolotāja Sandra Braže un viņas audzēkņi. Šogad gadumiju viņi nolēma sagaidīt, skolas otro stāvu ietērpjot sniega noskaņās. Kamēr šie darbi vēl dzima, kopīgi atcerējāmies ne tik tālā pagātnē tapušus darbus.

S. Braže: “Latvju rakstus bērni apgūst jau sākumskolā. Tālāk mācāties tos dažādos veidos izmantot. Esam izzinājuši novadu tautastēpus. Skolēni, sadalījušies grupās, pētījuši Jumja, Auseklīša, Saules zīmi. Un kā viņi to visu pasniedza! Cits izlocīja no stieples, cits izcepa cepumos! Reiz viņi izveidoja bukletu par... neesošu mākslas muzeju Dundagā!

Pirms gada piektklasniekiem ierosināju cimdu tēmu. Vispirms ieteicu izdomāt tekstu un tad rakstīto uzgleznot cimdā.”

Piedāvājam arī lasītājiem nedaudz iepazīties ar mazo stāstnieku un mākslinieku veikumu, kā arī ar Dundagas mākslas un mūzikas skolas audzēkņu darbiem!

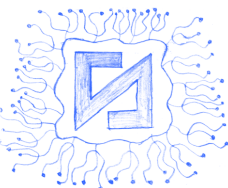
Vasaras cimds

Manā cimdīnā ir redzama vasara. Ziemā ļoti ilgojos pēc tās. Cimdā ir attēlota zaļa zāle un oranžas kļiņģerītes. Dzeltēni krustiņi ataino sauli un vasaras siltumu. Zilā krāsā attēlo vasaras debesis, bet brūnais raksts — mežu un krūmiņus.

Cimdīnā ziemā silda, priecē un atgādina vasaru. Oranžām kļiņģerītēm vidū ir bitītes. Bet oranžais laukums pie krūmiem nozīmē, ka ir lijis lietus un ir dubļi. **Linda Nierliņa**

Ragana

Reiz dzīvoja ļauna ragana vārdā Ramona. Viņa bija tik

ļauna, ka tad, kad kāds uz viņu paskatījās, tad viņa to uzreiz nobūra par akmeni.

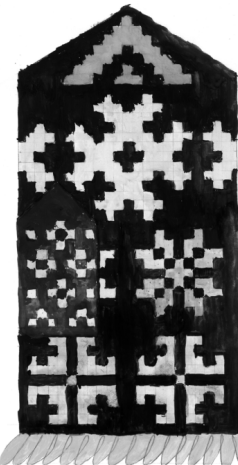
Kādu dienu viņai piedzima maza meitiņa. Viņa bija tik skaista kā puķe. Ramona savas jaukās meitiņas dēļ uzlika sev lāstu. Ja viņa kādu noburtu, tad uzreiz pati kļūtu par akmeni.

Tā arī notika! Tas nebija parasts akmens, tas bija kā čūska. Un tā to nosauca par čūskas zīmi.

Edgars Grīnerts

Zvaigžņotās debesis

Savā cimdīnā es iztēlojos debesis naktī. Tās klātas ar simtiem mirdzošu zvaigžņu un spožu mēnesslīni. Nakts ir tumša un auksta. Tikko uzsnidzis balts sniegs. Protams, naktī to grūti pamanīt. Tas, kas bijis acīgāks, varbūt ir ie-

da un rāda ceļu. Laimas zīme cenšas palīdzēt, lai viņš nokļūtu mājās sveiks un vesels. **Laura Roze**

Zīmju pilsēta

Ir atkal jauna diena zīmju pilsētā. Katru dienu katra zīme ir kur citur. Šodien tā ir kalnā, rīt — ceļā. Bet kur šodien pazudusi Māras zīme? Es ieraudzīju! Šodien tā slēpjas ceļā. Bet kā

raudzījies Laimas zīmi. Šajā cimdā it kā attēlots cilvēks, kas cenšas tikt mājās. Viņam ir ļoti auksti un nepieciešams cimdu pārtis. Zvaigznes un mēness viņu pavada un rāda ceļu.

ar Laimas zīmi? Vai tā ir turpat, kur vakar? Nē, šodien tā izdomājusi kalnā kāpt. Un kā nu bez saulītes! Tāda pati kā vakar. Tāda ir šī zīmju pilsēta. Ja skatīsies rīt, tu neredzēsi to, ko šodien.

Elīza Laicāne

Cimds ar sešām zīmēm

Manā cimdā ir sešas latviešu tautas zīmes. Cimdā ir attēlota vasara. Pašā apakšā un īkšķa augšā ir uzgleznota jūra, jo man patīk peldēties. Vasarā ir karsts, tāpēc ieliku Saules zīmi. Laimas zīmi es ieliku, jo gandrīz katru dienu dabūju saldējumu. Vasarā bieži līst, tad rūc pērkonis, tāpat jāliek arī Pērkonkrusta zīme. Vasarā lielā karstumā jāslēpjas zem kokiem, tāpēc jāliek Koku zīme. Un Zalkša zīmi es neaizmirsu, jo tie vasarā ložņā apkārt. To visu saliekot joslās, man sanāca šis cimds. **Raivis Pabērzs**

Alnis Auziņš

Mākslas nodaļas audzēkņu sniegums

Jau vairākus gadus Dundagas mākslas un mūzikas skolas (DMMS) audzēkņi piedalās Luda Bērziņa muzeja rīkotajos zīmējumu konkursos. Skolēnus ieinteresēja un sagatavoja skolotājas Inga Grīle un Sandra Dazde. Konkursā piedalījās 28 skolēnu darbi. Diplomus un balvas ieguva paši mazākie audzēkņi: Edvīns Emerbergs, Karlīne Enzele, Roberts Bāliņš, Aleksandrs Baumanis, Patrīcija Stare un Kitija Gološinska. Izstāde Dubultos apskatāma līdz janvāra vidum.

Lienes Liepiņas (14 g.) zīmējums

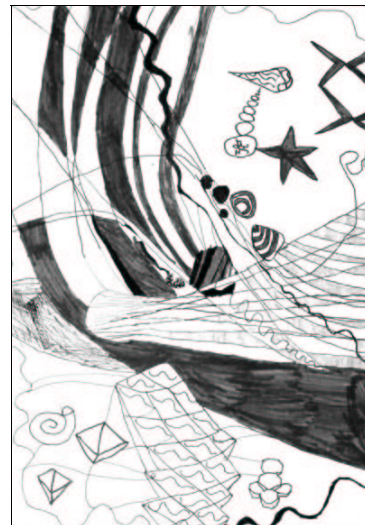
* * *
DMMS Mākslas nodaļas telpās aplūkojama I semestra noslēguma audzēkņu darbu izstāde. Lai arī skolēnu vecāki un visi interesenti.

* * *
2003. gada pavasarī Mākslas nodaļas audzēkņi piedalījās Starptautiskajā bērnu zīmējumu konkursā *Sprīdītīm* — 100. Tajā

varēja iesaistīties bērni no visas pasaules — visi, kam pazīstama Annas Brigadiers luga. No mūsu skolas piedalījās 15 audzēkņi (pedagogi S. Dazde un I. Grīle). Atzinību guvušie — Nauris Dzērve, R. Bāliņš, K. Enzele un Edijs Tropiņš — saņēma skaistus ielūgumus uz Sprīdīša jubilejas izdevuma atvēršanas svētkiem 18. decembrī Rīgā.

Labākos darbus paredzams izmantot multiplikācijas filmā un grāmatā par Sprīdīti, ceļojošā izstādē ar bērnu zīmējumiem iepazīsies Anglijā, Kanādā, Austrālijā un ASV.

Sandra Dazde

Edgara Pabērza (9 g.) zīmējums

Raibs kā dzeņa vēders

Konkurss *Pazīsti savu dzimto zemi!*

V kārtā

- Kad ieviesa metrisko mēru sistēmu Latvijā?
- Kad celta Ģipkas baznīca?
- Kas ir šo rindu autors?

*Sajoz jostu, piesper piesi,
Rīt ar nāvi dancot iesi!*

- Ziemassvētku kaujas: kad, kur, kas (ne tikai I pasaules karā)?
- Kad dibināta pirmā meteostacija Latvijā?
- Kad darbojās jūrskola Mazirbē?
- Cik plata ir Ventas rumba?
- Kur Dundagas pagastā aug baltais āmulis?
- Kādiem kokiem pārstādot jāsaglabā orientācija, kāpēc?
- Uzraksts uz Anstrupes kapsētas zvana, tā uzstādīšanas gads un diametrs?

Atbildes uz IV kārtas jautājumiem

- Cik lielas ir Latvijas zelta rezerves? **7,8 t (66. vieta pasaulē).**
- Kā atšķirt priežu sēklas no egļu sēklām? **Priedes sēklai lidspārniņš piestiprināts ar “dakšu”?**
- Cik augsts ir Rīgas televīzijas tornis? **368 m.**
- Kad notika zemestrīce Dundagas jūrmalā? **1857. g. pavasarī.**
- Kad darbojās Ģipkas jūrskola? **No 1869. līdz 1914. g.**
- Kas ir Dundagas luterāņu baznīcas altārglezņas autors, darināšanas gads? **Janis Rozentāls, 1912. g.**

Elektrodrošie mazie dundadznieki

27. novembrī Talsu sākumskolā kampaņas *Esi drošs, bet piesardzīgs, lietojot elektrību!* 2. kārtā starp 14 rajona skolu komandām uzvarēja mūsējie.

Kampaņu oktobrī un novembrī rīkoja Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar VAS *Latvenergo*. Atbilstīgi nolikumam izveidojām komandu: Madara Enzele (2.b), Krists Iesalnieks (3.a) un Gundars Alksnis (4.b). Skolotājas Vēsma Frišenfeldes aizrauti, dalībnieki nopietni gatavojās, aplūkojot visdažādākos jautājumus par elektrību. Lūk,

- Kad uzcelta Kolkas bāka uz mākslīgās salas jūrā, tās augstums? 1884. g., **20,2 m.**
- Kas bija rakstīts uz 6. Tukuma strēlnieku pulka kaujas karoga? **Ir spēks, kas stiprāks par likteni — Latvija!**
- Kādas lidmašīnas projektējis Kārlis Irbītis? **Ikars (I-5), VEF I-11 (1935/36.g.), I-12 — demonstrē Parīzē un Cīrihē, iegūst medaļas, I-14 — treniņu lidmašīna, I-16 — iznīcinātājs, I-17 — sērijveida ražošanai.**
- Cik metru ir asī (garuma mērvienība)? **213,36 cm.**

Balvas par izsmelošām atbildēm saņem **Rita Zemtiņa** un **Daiga Mužellovska**. Uz vairākiem jautājumiem, kā garuma mērvienība ass, iespējamās dažādas pareizas atbildes. Jāuzteic abas konkursantes par izvērstajām atbildēm uz jautājumu par Kārļa Irbīša lidmašīnām. Tā D. Mužellovska min tādus lidaparātus kā *Sprīdītis* II, *Zilais putns* (I – III), *Vanags* u.c., bet R. Zemtiņa — vertikālās pacelšanās lidmašīnu CL-84, pareizi norādot arī K. Irbīša daudzpusību. Izcilā aviokonstruktora interešu lokā bija iekšdedzes dzinēji, lietišķā māksla, akvareļu glezniecība un dizains. Pašu rūpnīcu pārdzīvojuši K. Irbīša darinātā VEF firmas zīme. Paldies par atsaucību!

Atbildes uz V kārtas jautājumiem gaidām līdz 20. janvārim!

daži: *Kā nokļūt dzīvoklī, ja zvana pogai nav vāciņa? Kas jādara, ja bojāts gaismas slēdža vāciņš? Vai mīkseris ir jāatslēdz no sprieguma pirms mazgāšanas?* Katram skolēnam jāzina, kā rīkotes. Pareizi atbildēja visas komandas. Otrs konkursa uzdevums bija uzzīmēt plakātu *Ar elektrību droši, bet piesardzīgi!*. Mūsējo darbu žūrija novērtēja kā oriģinālāko.

Turam īkšķus 22. decembrī! Tad mūsējie Rīgā pārstāv rajonu konkursa 3. kārtā.

Zanda Napska

Mūsu *zvirbuļi* Talsos

12. XII gadskārtējā rajona skolēnu skatuves runas konkursā *Zvirbulis 2004* Dundagas vidusskolu 47 rajona labāko runātāju konkurencē pārstāvēja Pauls Puršels (4.kl.), Juris Kolodins (5.kl.), Sabīne Freiverte (6.kl.), Magda Frišenfelde (7.kl.), Toms Zoss (11.kl.) un Ieva Auziņa (12.kl.).

Ieguvēji ir visi, arī žūriju ieinteresēt izdevās visiem mūsējiem, taču ne kat-

ram vedās uzmanību piesaistīt līdz beigām. Dažam traucēja pieredzes trūkums (četriem tā bija pirmā reize) un arī uztraukums. Konkursa otrajā kārtā iekļuva Juris, bet Magda un Toms februārī pārstāvēs rajonu reģionālajā konkursā Ventpilī, turklāt abi ieguva žūrijas un skatītāju vislielākās simpātijas. Veiksmi turpmāk!

Vaira Kamara

Gada izskaņā pilī

27. XII plkst. 18.00 dejo kolektīvi no Rīgas *Dejotprieks, Dardedze, Tapa* un *Dun-dang*

31. XII Jaungada nakts balle — karnevāls

Pagasta bibliotēka internetā

Ziņas par Talsu un Ventspils rajona bibliotēku, arī Dundagas pagasta bibliotēkas krājumiem atrodami tīmeklī — *http://katalogs.biblioteka.ventspils.lv*

Klientu karšu īpašnieki!
Jaunajā aptiekā 24. decembrī pulksten 12.00 izloze.
Drosma Greiško

Grāmatas un svecītes liesmiņa bērnu sirdīm

Dundagas pagasta bibliotēkā pusgadu norisinājās Kultūrkapitāla fonda finansētās mērķprogrammas *Lasīšanas veicināšana un bibliotēku pakalpojumu bērniem attīstīšana* I posms *Bērnu žūrija. Bibliotēkai ieguvām 54 grāmatas par Ls 116,12.*

Projektā 1. — 9. kl. audzēkņi lasīja savam vecumam atbilstošas grāmatas (četri dažādi komplekti). Aizpildot anketas, jaunie lasītāji izteica domas par katru izlasīto grāmatu, veidoja savu mīļāko grāmatu trijnieku. Darboties lasīšanas un vērtēšanas pasākumā vēlējas 78 bērni. Uz noslēguma pasākumu 28. IX un 3. XII pagasta bibliotēkā varējām aicināt 68. Tad vēlreiz pārrunājām un novērtējām *Bērnu žūriju* izdarīto.

Bērniem ir patīcis lasīt, un viņi arī nākotnē labprāt piedalītos līdzīgos pasākumos. Anketu aizpildīšana likusi vēlreiz pārdomāt katru izlasīto darbu. *Mazās skolas* bērni jutušies īpaši ekspertu lomā, jo klasesbiedri interesējušies — kas tās par anketām, ko tu tur staigā uz bibliotēku ar papīra lapām rokās? Daudzi bērni domā, ka citugad šādā projektā varētu iesaistīt draugus, jo tagad labi zina, kā to paveikt.

Lūk, Bērnu žūrijas ekspertu veidotie trīs mīļāko grāmatu saraksti.

1. — 2. klašu grupā: J., D. Šūberti *Lāča olas*, J. Zvirgzdiņš *Tobiasa blēņu stāsti* un M. Cielēna *Mammas, tēti un citi*. Šajā vecuma grupā (pavisam 15 eksperti) bērniem ļoti būtisks ir grāmatas ārējais noformējums un skaistās ilustrācijas. Otrajā vietā eksperti izvirza vēlmi pēc *jaukas un mīlas grāmatiņas*, trešajā — skanīga un neparasta valoda.

3. — 4. kl. grupā: V. Vītola *Ilzīte*, L. Sepulveda *Stāsts par kaiju un kaķi, kurš tai iemācīja lidot*, R. Dāls *Žirafe, Pelikss un es*. Arī šajā vecumā prieks par skaistajām ilustrācijām ir viens no svarīgākajiem iemesliem, lai vispār sāktu lasīt grāmatu. Protams, tai jābūt aizraujošai, notikumiem bagātai. Šajā vecuma grupā darbojās 23 bērni.

5. — 7. kl. grupā: K. Funke *Grēta un Pūcēns — suņu aukles*, E. Blaitona *Piedzīvojumu sala*, O. Kolfers *Artēmijs Fauls*. Bērni priekšplānā izvirza satura jautājumus, sarunā uzsverot arī ārējo noformējumu. Taisnība, pārāk daudz ilustrāciju varot pat traucēt. Otrs būtiskais faktors — grāmata liek daudz domāt. Šajā grupā (vērtēja 18 bērni) eksperti jau cenšas paši pateikt to, kas pie-

saista grāmatā — vai tā ir noslēpumaina, ar labiem nodomiem, vai mulķīga.

8. — 9. kl. grupā: Š. Skrīča *Ceļotāja*, A. Vallika *Kā tev klājas, Anna?*, O. Kolfers *Artēmijs Fauls. Incidents Arktikā*. Paši vecākie grāmatu eksperti apgalvo, ka vispirms grāmatai jābūt aizraujošai, notikumiem bagātai. Protams, būtisks ir grāmatas izskats un nosaukums. Bērni paši raksta: grāmata mazliet pamāca, nopietna, interesanti varoņi, priedīga, nav atbilstoša manam vecumam, par mana vecuma *finiēm*. Trešajā vietā viņi ierindo to, ka grāmata likusi daudz domāt. Vērtēja 12 bērni.

Noslēguma pasākumā eksperti aizdedzināja svecīti katrs savai grāmatiņai, vēlreiz pasakot, kas *viņu* grāmatā patīcis visvairāk. Sarunas beigās *Bērnu žūrijas* dalībnieki par piemiņu un labi padarītu darbu saņēma pildspalvas un uzlīmes ar īpašo logo, kas sūtīti no Rīgas, un svecīti no Dundagas pagasta un bibliotēkas.

Ļoti ceru, ka grāmatas siltums un svecītes liesmiņa palīdzēja lasošajiem bērniem Adventes laikā sakārtot pašiem savas domas. Lai veicas!

Lasītprieku vēl Rita Embergera no Dundagas bibliotēkas

darbošanos un dzīvības uzturēšanu tautas nama vecajā ēkā. Lai Jaunais gads kļūst par aktīvu darbošanās laiku atkal izveidotajam jauniešu klubam.

*Balts klusums no debesīm snieg un snieg,
un piesnieg ar klusumu egles,
pat krūtiš balts vainags tiek.
Bet vidū maza liesmiņa mirdz —
kā būtu svecīte degoša,
kā būtu degoša sirds!*

Laimonis Kamara

Lai jaunajā gadā vairāk degošu siržu, tad viss iesāktais turpināsies un radīsies jaunas idejas, kuras varēsim īstenot!

Uz tikšanos Dundagas tautas namā!

S/o Dundagas Vārpa valde

Dievkalpojumi un koncerti Ziemsvētkos

Ev. luteriskajā baznīcā dievkalpojumi 24. XII plkst. 13.00 (no 12.30 koncertē DMMS koris) un 25. XII plkst. 17.00

26. XII plkst. 12.00 ev. luteriskajā baznīcā dzied Dundagas jauktais koris. Rihards Dubra, *Kantāte Kunga dzimšanā*

Baptistu baznīcā dievkalpojums 24. XII plkst. 18.00

Kārlis Paeglis (1927)
Dzidra Reinberga (1951)
Elza Čodere (1927)

«Dundadznieks» Nr.11 (24)
2003. gada decembris.

Dundagas pagasta padomes izdevums, iznāk reizi mēnesī, reģistrācijas Nr. 000702696

Redakcijas adrese: Pils iela Līkā muiža, Dundaga, LV 3270.

Redkolēģija: Gunta Abaja, Alnis Auziņš (redaktors, tālr.: 1-3232252, epasts: alnis@dundaga.lv), Ēriks Bērzkalns, Sandra Dadze, Anda Felša, Uldis Katlaps, Gunārs Laicāns, Aivars Miška, Rita Zemtiņa.

Publicētie materiāli ne vienmēr pauž redakcijas vai izdevēja viedokli. Par datu pareizību atbild tos sniegusī amatpersona, citos gadījumos — raksta autors, intervijās — arī intervējamais. Pārpublicēšanas gadījumā lūdzam atsaukties uz «Dundadznieku».

Iespiests Talsu tipogrāfijā.

Metiens: 500 eks.

Internetā: www.dundaga.lv/avize